

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

**Dopady ekonomické krize a současné krize na regionální
rozvoj ve Středočeském a Plzeňském kraji**

Simona Brzybohatá

© 2022 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Simona Brzybohatá

Veřejná správa a regionální rozvoj – k.s. Klatovy

Název práce

Dopady ekonomické krize a současné krize na regionální rozvoj ve Středočeském a Plzeňském kraji

Název anglicky

Impacts of the economic crisis and the current crisis on regional development in the Central Bohemian and Pilsen regions

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je zjištění dopadů globální ekonomické krize působící na regionální rozvoj dvou vybraných regionů, a to Středočeského kraje, jenž představuje dominantně městský region a Plzeňského kraje, který je dominantně venkovský. Tyto kraje byly vybrány kvůli své rozdílnosti, která by mohla vykazovat určité disparity. Práce se zabývá porovnáním dvou vybraných regionů.

Metodika

Pro zpracování teoretické části bakalářské práce bude provedeno studium odborné literatury, která obsahuje definice základních pojmů spojených s ekonomickou krizí, regionálním rozvojem a s dopady ekonomické krize na regionální rozvoj. Praktická část se bude opírat o statistické šetření, pomocí něhož proběhne analýza sesbíraných dat, což bude sloužit ke zjištění vlivu krize na regionální rozvoj a k porovnání socio-ekonomického rozvoje vybraných regionů. Budou zde použity metody deskripce, predikce, komparace a analýzy. Výsledky budou stanoveny a zhodnoceny v závěru práce.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 stran

Klíčová slova

region, regionální rozvoj, ekonomická krize, Plzeňský kraj, Středočeský kraj

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.

ČADIL, J. *Regionální ekonomie : teorie a aplikace*. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-191-8. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. DISMAN, M. – ŠMÍDOVÁ, O. – ORT, J..

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jiří Sálus

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 18. 2. 2022

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Dopady ekonomické krize a současné krize na regionální rozvoj ve Středočeském a Plzeňském kraji" jsem vypracovala samostatně pod vedením Ing. Jiřího Sáluse, s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 03. 2022

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat mému vedoucímu práce Ing. Jiřímu Sálusovi za cenné rady a připomínky, které významně přispěly k úspěšnému vypracování této bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	11
Cíl práce a metodika	12
Cíl práce	12
Metodika a zpracování dat	12
Teoretická část.....	14
Vývojové směry teorií regionálního rozvoje.....	14
1.1.1 Neoklasické a neoliberální přístupy	15
1.1.2 Keynesiánský přístup	16
1.1.3 Moderní přístup.....	17
Ekonomická a finanční krize	18
1.1.4 Pojem krize	18
1.1.5 Typy finančních krizí	19
1.1.5.1 Měnová krize	19
1.1.5.2 Bankovní krize.....	20
1.1.5.3 Dluhová krize.....	21
1.1.5.4 Systémová finanční krize.....	22
1.1.6 Ekonomická krize 2008	22
1.1.7 Současná krize.....	25
Růstové účetnictví	26
Nová ekonomická geografie.....	27
Region	29
1.1.8 Regionální struktura	30
1.1.9 Sídla	32
1.1.10 Regionální politika.....	32
Rozvoj	34
1.1.11 Ekonomický rozvoj	35
1.1.11.1 Rozvoj průmyslu.....	36
Národní hospodářství	36
Ukazatele regionální výkonnosti	37
Středočeský kraj	38
Plzeňský kraj	39
Praktická část	39
Středočeský kraj	42
Plzeňský kraj	45
Komparace Středočeského a Plzeňského kraje	48

1.1.12	Primární sektor.....	48
1.1.13	Sekundární sektor	50
1.1.14	Terciární a kvartérní sektor.....	52
1.1.15	Hrubý domácí produkt.....	54
1.1.16	Hrubá přidaná hodnota.....	57
1.1.17	Investiční aktivita.....	58
1.1.18	Úroveň bohatství.....	60
1.1.19	Ekonomická aktivita	61
1.1.20	Nezaměstnanost	62
1.1.21	Zhodnocení dopadů krizí na regionální rozvoj ve Středočeském a Plzeňském kraji	64
	Diskuze.....	65
	Závěr	65
	Seznam použitých zdrojů	70
	Seznam obrázků.....	73

Dopady ekonomické a současné krize na regionální rozvoj ve Středočeském a Plzeňském kraji

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá dopady ekonomické a koronavirové krize na regionální rozvoj ve Středočeském a Plzeňském kraji. Práce se zaměřuje na tyto vybrané regiony, které představují hlavní zástupce podle typu funkční struktury. Středočeský kraj je zástupcem převážně městským a Plzeňský kraj převážně venkovským. Tyto kraje jsou vybrány za účelem porovnání a zjištění, zda ekonomická a koronavirová krize působí na regionální rozvoj v těchto regionech stejně nebo je vývoj v těchto krajích odlišný. Teoretická část je tvořena souhrnem odborných a vědeckých publikací, článků a studií. Praktická část práce je založena na komparaci regionů, kde pomocí hlavních ekonomických a socioekonomických ukazatelů bude podrobně zkoumán vliv obou krizí na rozvoj v regionech. Shrnutí výsledků bude uvedeno v závěru práce.

Klíčová slova: region, regionální rozvoj, ekonomická krize, Plzeňský kraj, Středočeský kraj, Covid-19, recese

Impacts of the economic crisis and the current crisis on regional development in the Central Bohemian and Pilsen regions

Abstract

This bachelor thesis deals with the impacts of the economic and coronavirus crisis on regional development in the Central Bohemian and Pilsen regions. The thesis focuses on these selected regions, which represent the main representatives according to the type of functional structure. The Central Bohemian Region is a predominantly urban representative, and the Pilsen Region is predominantly rural. These regions are selected for the purpose of comparing and determining whether the economic and coronavirus crisis affects regional development in these regions in the same way or whether the development in these regions is different. The theoretical part consists of a summary of professional and scientific publications, articles, and studies. The practical part of the thesis is the so-called analytical analysis, where the main economic and socio-economic indicators will be examined in detail the impact of both crises on development in the regions. A summary of the results will be given at the end of the thesis.

Keywords: region, regional development, economic crisis, Pilsen Region, Central Bohemian Region

Úvod

Regionální rozvoj je více dimenzovaný pojem, který se používá v různých souvislostech a v zásadě je označován podle toho, v jaké oblasti je využíván. Nejčastěji však můžeme slyšet o rozvoji politickém, sociálním, ekonomickém či politickém. Tyto rozvoje jsou velice důležité pro správný a dlouhodobě udržitelný vývoj regionů. Ty jsou vnímány jako územní části, někdy také nazývané územními „správami“, které jsou vyčleněny pomocí širšího územního celku. Avšak rozvoj uvnitř regionu úzce navazuje na konkrétní ekonomické změny, které přichází z vnějšího prostředí. V konečném důsledku to mohou být komplexní změny, které vyvolají krizi. Ta se úzce prolne do vícero oblastí regionálního rozvoje a negativně jej ovlivní. Tato práce se zaměřuje na ekonomickou a současnou krizi (koronavirovou).

Ekonomická a koronavirová krize jsou považovány za jedny z největších globálních krizí, od doby Velké hospodářské krize ze 30. let 20. století. Hlavními elementy můžeme označit příčiny, jakým způsobem tyto recese vznikly. Zrod ekonomické krize nastal z Americké hypoteční krize, který se později zformuloval až do celosvětové podoby. Ekonomická krize byla do příchodu koronavirové krize považována za jednu z nejvýznamnějších finančních krizí 21. století. Tato krize je datována přelomem roku 2006 a 2007 v důsledku narůstajícího počtu nesplacených hypotečních úvěrů. Tato obtíž s sebou přinesla velmi výrazné zvýšení sazeb hypotečních úvěrů spolu s proměnlivou úrokovou sazbou. To zapříčinilo, že investoři opouštěli akciový trh. Koronavirová krize je následkem tzv. celosvětové paralýzy, kterou způsobil virus Covid-19. Předem je důležité zmínit, že mezi ekonomickou krizí, která tu byla v letech 2008-2010 a koronavirovou, je shledán rozdíl v orientaci. Zatímco v letech působení ekonomické krize je označována za krizi spojenou s nabídkou, v případě koronavirové krize je tato krize ovlivněna poptávkou. Tato bakalářská práce se zabývá dopady ekonomické krize v letech 2008-2010 a současné koronavirové krize, která začala v roce 2019 a probíhá po současnost.

Cíl práce a metodika

Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je z obecného přístupu zjistit dopady krizí, které zapříčiní změny regionálního rozvoje ve vybraných krajích. Tyto kraje byly záměrně vybrány, jelikož jsou strukturálně odlišné a vývoj krizí se může v těchto zvolených zástupcích lišit. Středočeský kraj byl vybrán jako zástupce převážně městského regionu, Plzeňský kraj se vyznačuje převážně venkovskou strukturou. Dílčí část práce se zaměřuje na hospodářský vývoj vybraných regionů a specializaci třísektorových odvětví ekonomiky a na zaměstnanost v jednotlivých odvětvích. Dalším dílčím cílem je podrobná komparace vybraných ekonomických a socioekonomických ukazatelů těchto regionů v letech 2008–2020. Ekonomické a socioekonomické ukazatele jsou zvoleny tak, aby nejlépe interpretovaly vývoj regionálního rozvoje v krizových obdobích. Posledním dílčím cílem je zhodnocení míry intenzity jednotlivých ukazatelů a porovnání průběhu obou krizí na tyto typy regionů.

Metodika a zpracování dat

Tato bakalářská práce vychází z teoretických poznatků, které jsou čerpány z knižních a elektronických publikací. Teoretická část zahrnuje odbornou a vědeckou literaturu, které úzce souvisí s tématem této práce. Tato část je zpracovávána na základě knižních publikací, elektronických knižních publikací, odborných a vědeckých článků, aj.

Pro empirickou část práce se předpokládá tato hypotéza: Ekonomická i koronavirová krize dopadne více na region, který má ve své struktuře více zastoupen sektor průmyslu a služeb než na region, který je zaměřením zemědělský.

Empirická část práce se zabývá kvantitativním výzkumem, který je založen na deduktivní metodě. Tento socioekonomický výzkum, vycházející z cíle práce bude proveden pomocí statistických analýz. Výběr ukazatelů znázorňuje vliv krizí na ekonomickou výkonnost v dominantně městském a převážně venkovském regionu, kde proběhne sběr dat. Zdrojem dat jsou statistické údaje z Českého statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu. Tato časosběrná data jsou vybrána v období od roku 2008 do roku 2020. Vývoj regionálního rozvoje

vhodně interpretuje vývoj hrubého domácího produktu (HDP), HDP/obyvatele, hrubá přidaná hodnota (HPH), tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), čistý disponibilní důchod domácností, ČDDD/obyvatele, míra ekonomické aktivity v regionech a vývoj nezaměstnanosti. Data těchto ukazatelů jsou v souladu s ESA 2010, který představuje metodický pokyn na pomezí všech členských států Evropské unie. Tato část práce začíná analýzou hospodářského vývoje vybraných regionů. Další částí je komparace regionů ekonomických sektorů, primárního, sekundárního, terciárního a kvartérního a zaměstnanost v jednotlivých sektorových odvětvích. Dále komparace regionů při použití makroekonomických ukazatelů v pořadí HDP, HPH, THFK a ČDDD Středočeského a Plzeňského kraje. Trh práce zde představují: míra ekonomické aktivity a celková míra nezaměstnanosti. V této práci jsou výpočty prováděny pomocí základních statistických metod. Jednotlivé ukazatele podléhají podílovému výpočtu, který vhodně interpretuje sílu krizových období. Výsledky budou shrnuty v závěru této práce.

Teoretická část

Vývojové směry teorií regionálního rozvoje

Vývoj regionálního rozvoje a regionální politiky je tvořen nepřeborným množstvím teorií. Tyto teorie lze zařadit do kategorií rovnovážného či nerovnovážného přístupu regionálního rozvoje a jedná se o základní rozdělení. Rovnovážné teorie se vyznačují vyrovnáváním rozdílů mezi regiony. Naopak skupina nerovnovážných teorií se vyznačuje tím, že v průběhu vývoje dochází ke zvětšování meziregionálních rozdílů. Rozdíl mezi rovnovážnými a nerovnovážnými teoriemi spočívá v tom, zda se autoři těchto teorií přiklání k nivelizačním nebo diferenciačním procesům. Opačné mechanismy se mohou také navzájem vyvažovat, avšak se jedná pouze o dočasné působení. Rozdělení je také důležité z hlediska nahlížení v čase. Zatímco se rovnovážné teorie vyznačují dlouhým časovým úsekem, u nerovnovážných je tomu naopak. Hlavní vývojové etapy teorií regionálního rozvoje v čase, spolu s popisem regionální politiky jsou popsány v tabulce č.

1.

Tabulka 1: Vývojové směry teorií regionálního

Neoklasický (1920-1940)	Regionální rovnováha	Neoklasické modely	„dělníci za práci“, byly zde aplikovány nástroje, které sloužily ke zvýšení mobility pracovních sil
Keynesiánský (1950-1975)	Regionální nerovnováha	Teorie kumulativních příčin, teorie pólu růstu	„práce za dělníky“, příliv financí z veřejného i soukromého sektoru na rozvíjející se problémové regiony (investiční dotace, relokační instituce)
Neomaxiánský (1970-1985)	Regionální nerovnováha	Teorie nerovné směry	regionální politika byla např. v bývalém Československu účinná, ale stát výrazně ztrácel na ekonomické výkonnosti a zasedával i vnější konkurenceschopnost
Neoliberalní (1975-X)	Regionální rovnováha i nerovnováha	Nová teorie růstu, teorie závislosti na ušlé mzdě	„podpora lokální iniciativy“
Institucionální (1980-X)	Regionální nerovnováha	Teorie výrobních okrsků, teorie učících se regionů a teorie reg. Inovačních procesů	podpora malého a středního podnikání, podpora šíření inovací, networking, graduační sítky, proměna místních institucí založená na důvěře a učení

Zdroj: Blažek, Uhlíř 2020

Vývojové směry spolu s přístupy regionálních politik byly významně ovlivněny sociálně-ekonomickým vývojem. Přístupy teorií regionálního rozvoje se mění spolu s potřebnou změnou v hospodářství, kde je předmětem studium regionálních rozdílů. Níže popsané teoretické koncepce vychází z neoklasického a neoliberálního, keynesiánského a moderního přístupu.

1.1.1 Neoklasické a neoliberální přístupy

Jedním z prvních neoklasických přístupů, kterým lze datovat počátek moderní regionální politiky se začal formovat na přelomu 20. a 30. let 20. století ve Velké Británii. Následkem vysoké nezaměstnanosti se regionální politika snažila přijmout opatření, která měla zvýšit mobilitu pracovních sil v regionech. Tento přístup, někdy označován jako „dělníci za práci“ se zaměřoval na intervenci s cílem posílit tržní mechanismus v oblasti trhu práce. Podle Blažka, Uhlíře se jednalo především o podporu dojíždějícím, jednorázovou finanční pomoc při stěhování, pomoc při obstarávání bytu v imigračním regionu s nižší mírou nezaměstnanosti, rekvalifikaci na profesi žádanou v imigračním regionu apod. V tomto případě hovoříme spíše o pasivní formě pomoci hospodářsky slabým regionům, protože svým opatřením jsou pouze zmírněny následky vzniklých problémů.

Neoliberálním směrem v postoji k regionálnímu rozvoji jsou inspirovány dva významné nástroje. Jedním z těchto nástrojů je podpora malých a středních podniků a deregulační opatření. Tato podpora je potřeba k rozvoji lokálních podniků, jenž jsou v postavení k velkým podnikům určitým způsobem znevýhodněny. Jsou tvořeny na úrovni státní i regionální politiky. Z liberalistického pohledu je zachování přirozené konkurence mezi podniky jedním ze základních podmínek správného ekonomického prostředí. Díky těmto lokálním podnikům, které se vyznačují sektorovou heterogenitou vzniká mírně nadprůměrný podíl na tvorbě nových pracovních příležitostí, i když zaobírá pouze několik procent z celkového sektorového odvětví. (Blažek, Uhlíř 2020) Jsou důležité nejen při tvorbě nových pracovních míst, ale i při možnostech změny podnikatelských příležitostí na lokální úrovni.

1.1.2 Keynesiánský přístup

Keynesiánský přístup vznikl jako reakce na vzrůstající hospodářské problémy, které s sebou přinesla Velká hospodářská krize z let 1929–1933. Hlavní představitelem byl anglický ekonom J. M. Keynes, který popsal své myšlenky a teoretické koncepty v knize *Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz* (1936), kde hlavními poznatky jsou:

- „Při daných výrobních zdrojích, technologiích a výrobních nákladech je národní důchod funkcí zaměstnanosti (později známé pod názvem keynesiánská produkční funkce).
- Zaměstnanost je závislá na efektivní poptávce složené z výdajů na spotřebu a na investice.
- Vztah mezi národním důchodem a spotřebou je dán spotřební funkcí, která je rostoucí funkcí důchodu a charakterizuje ji sklon ke spotřebě.
- Zaměstnanost je tak funkcí klonu ke spotřebě a velikosti investic. S růstem zaměstnanosti klesá mezní produktivita práce, determinující reálné mzdy.
- Spotřeba roste s důchodem, avšak kvůli klesajícímu sklonu ke spotřebě pomalejším tempem. Rozdíl mezi vývojem spotřeby a efektivní poptávkou nutnou pro udržení plné zaměstnanosti by měly krýt investice. Pokud však investice nedosahují požadované výše, dojde k poklesu poptávky pod úroveň, jež je nezbytná pro plnou zaměstnanost.“ (Holman, 2001)

Dílo bylo natolik úspěšné, že s dílem přišla i keynesiánská revoluce, která se odlišovala od tehdejšího ekonomického myšlení a přístupu k hospodářsky vzniklým problémům. Svými názory na hospodářskou politiku se často odlišoval od ostatních teoretiků, kteří měli velice skeptický pohled na zásahy státu do ekonomiky. Na jeho práce navazuje nespočet dalších autorů, kteří tyto myšlenky dále rozvíjejí. Poválečné období se zaměřuje na nerovnovážné procesy regionálního rozvoje, které zdůrazňují postavení státu k ekonomice. To bylo dáno tím, že neoklasický přístup nepřinesl významné řešení sociálně-ekonomických rozdílů, ale soustředoval se pouze na jejich zmírnění. Keynesiánský koncept je intervencionistický, přičemž hlavní cíle jsou v souladu s plnou zaměstnaností, regulací agregátní poptávky nebo upřednostnění fiskálních nástrojů před monetárními. (Sucháček, 2008) Je zcela zřejmé, že vlivem keynesiánství vznikla regionální politika, která se snažila v poválečném období skutečně vyrovnávat hospodářské

a sociální nerovnosti. Tímto vlivem nastal výrazný hospodářský růst v regionech, jelikož se regionální politika odpoutala od řešení pouhých sociálních nerovností a zaměřila se také na ekonomické cíle. Keynesiánský přístup je tudíž založen na výrazné intervenci v řešení regionálních rozdílů, aby nedocházelo ke zvýšení regionálních disparit.

1.1.3 Moderní přístup

Moderní pojetí regionálního rozvoje je charakterizováno tzv. elektrickou roztržitostí, jelikož se vyznačuje kombinací mnoha různorodých přístupů. Regionální politika usiluje o maximální využití rozvojového potenciálu a mobilizaci místních aktiv. První zmínky o moderním přístupu, kdy se tento směr vyvíjel je od 70. let 20. století, který přetrvává dodnes. Je vyjádřen snahou o nejužší propojení místní a celostátní úrovně politik v regionálním kontextu, a to pomocí vztahů mezi soukromými a veřejnými aktéry, kteří využívají určité nástroje určené ke kontaktní spolupráci. Také je zde patrný odklon od regionální politiky jako nástroje, který měl za úkol řešit problémy zpětně, naopak se regionální politika zaměřuje na strategické řízení této politiky v následujících letech. Je třeba poznamenat, že tyto nástroje dopomáhají vytvořit a také posilovat vhodné konkurenceschopné ekonomické prostředí. To je zajišťováno díky úzké spolupráci mezi státní správou a samosprávou a stanovenou decentralizací veřejné správy, kde dochází k přesunu pravomocí v rámci samostatných centrálních celků.

Mezi hlavní cíle moderního regionálně-politického přístupu spadá:

- Podpora malých a středních firem
- Budování lokálních a regionálních partnerství mezi aktéry veřejného a soukromého sektoru
- Posílení místního inovačního systému
- Zajištění kvalitní a sociální infrastruktury
- Regionální marketing
- Podpora kvality života a vhodného sociálního prostředí

Ekonomická a finanční krize

1.1.4 Pojem krize

Použití slova krize je v poslední době velmi oblíbené a značně frekventované. Ke shrnutí určité události u mnoha lidí, nicméně neexistuje žádné přesné vymezení jeho obsahu a souvislostí. Málokdo přemýšlí o tom, co vlastně samotné slovo „krize“ znamená a pak jej neváhá použít pro každou, ne zcela dobře se vyvíjející nebo vypadající situaci.

Pokud se podíváme do výkladového slovníku, ten nám podá následující vysvětlení: „Situace, ve které je významným způsobem narušena rovnováha mezi základními charakteristikami systému na jedné straně a postojem okolního prostředí na straně druhé“ (Vyznamslova.com, 2019). Se slovem krize se totiž setkáme i v jiných oborech jako jsou historie, medicína, literatura a filozofie.

Kastová (2010) ze psychologického hlediska, tedy tak, že krize označuje nejvyšším bodem, vrcholem, avšak také bodem obratu, zvratem v dění. V odborné ekonomické literatuře se setkáváme s označením mluvícím o sestupné fázi hospodářského cyklu, zahrnující obecné kolísání hospodářských aktivit. Dnes je mnohem běžnější označovat tuto fázi hospodářského cyklu modernějším termínem a to recesí, popřípadě depresí vzhledem k jejímu rozsahu. Pojem krize spíše charakterizuje dílčí oblasti a úseky ekonomiky, podle kterých bývá pojmenována, jako např. hypoteční krize. Nejímá tedy charakteristiku celkového hospodářského vývoje, ale zaměřuje se pouze na určitou část dané ekonomiky. (Helísek, 2004)

Finanční krize je rozsáhlý pojem a jeho definice není jednotná. I v literatuře můžeme najít mnoho různých definic a výkladů. Globální finanční krizi lze definovat jako výrazné zhoršení velké většiny finančních indikátorů, projevující se nedostatečnou likviditou finančního systému, rozsáhlou insolventností finančních institucí, nárůstem volatility výnosových mír finančních instrumentů, výrazným poklesem hodnoty finančních a nefinančních aktiv a podstatným snížením rozsahu alokace úspor ve finančním systému (Musílek, 2010). Dvořák (2008) se ve své definici zabýval příčinami, které se nenacházejí přímo v reálné ekonomice, ale vznikají ve finančním systému. Ve své knize klasifikoval

měnovou, bankovní, dluhovou i systematickou finanční krizi jako poruchu finančního systému. Helísek (2004) ji označuje jako tzv. krizi zahraničního dluhu pro neschopnost státu splácet zahraniční dluh buď veřejný nebo soukromý.

1.1.5 Typy finančních krizí

1.1.5.1 Měnová krize

Za měnovou krizi se považuje náhlá devalvace domácí měny. Měnová krize vzniká nejčastěji v zemích, které udržují fixní měnový kurz, ať už ve formě pevného kurzu s pásmem oscilace a vazbou na jednu zahraniční měnu nebo měnový koš, pevného kurzu s pravidelnými úpravami ústředního kurzu, nebo pevného kurzu s neodvolatelným ústředním kurzem. (Revanda, 2012)

Mandel (2018) definuje měnovou krizi jako výrazné snižování hodnoty (devalvace), která vede k národohospodářským ztrátám v podobě poklesu reálného ekonomického růstu nebo zvýšení inflace. Další negativní dopady měnové krize můžeme pozorovat v redistribuci důchodů a bohatství v ekonomice.

Příčiny měnových krizí mohou být různé. Jednou z příčin může být příliv zahraničního vypůjčeného kapitálu do země, proti kterému centrální banka země intervenuje. Pokud neprovádí sterilizované devizové intervence, roste peněžní zásoba, snižuje se úroková míra a zaniká důvod pro příliv zahraničního kapitálu. Avšak nesterilizované devizové intervence vedou k schodku výkonové bilance; navíc je zde opomíjen inflační efekt na růst úrokových sazeb. V takové situaci se nacházela Česká republika v roce 1997.

Další příčinou může být naopak odliv kapitálu ze země z důvodu politické nestability, negativní ekonomické situace v zemi apod. Nastává odliv kapitálu ze země, který následují výrazné tlaky na snižování hodnoty (či devalvaci) měnového kurzu. Centrální banka se snaží ubránit měnový kurz a uchýlí se k devizovým intervencím na měnovém trhu. Tento proces je však nákladný a devizové rezervy mohou být vyčerpány. Situaci zhorší spekulanti, kteří útočí na domácí měnu tak, aby vydělali na změně měnového kurzu. Řešením této situace může být zvýšení flukтуаčního pásma, avšak

častějším řešením je zavedení pohyblivého měnového kurzu (tzv. floating). (Helísek, 2004) Jedním z příkladů může být útok George Sorose na britskou libru. V roce 1990 vstoupila Velká Británie do Evropského mechanismu směnných kurzů (ERM), který zavazoval centrálně banky zemí k udržení fixního kurzu v pásmu $\pm 2,25\%$ od bilaterálních směnných kurzů.

V případě Bank of England (BoE) šlo o odchylku ve výši $\pm 6\%$ z důvodu vyšší inflace v období, kdy Velká Británie vstoupila do ERM, země se nacházela ve fázi recese na rozdíl od situace v Německu, které zažívalo konjunkturu; v zemi panovala několikrát vyšší inflace a zároveň nižší úrokové sazby. Jelikož měnové kurzy byly fixní, BoE musela intervenovat na měnovém trhu tak, aby udržela kurz libry ve stanoveném pásmu. Tato situace však nebyla dlouhodobě udržitelná. Investoři v čele s Georgem Sorosem začali vyprodávat britskou libru, čímž tlačili na další oslabení měny. Situace vyvrcholila 16. 9. 1992, kdy BoE nejprve zvýšila úrokové sazby ve snaze zabránit dalším prodejům libry. Tento krok však nebyl efektivní; tentýž den BoE oznámil výstup z ERM, který byl následovaný výrazným oslabením libry. (Dury, 2011)

Řešením měnové krize může být znehodnocení nebo vynucená devalvace kurzu. Pokud se však centrální banka rozhodne pro obranu měnového kurzu, nákladům měnové krize se stává ztráta devizových rezerv, nebo zvýšení úrokových sazeb apod. Důsledky měnových krizí jsou: pokles HDP v postižených zemích, nárůst inflace, nárůst zahraničního dluhu. V mnoha případech může měnová krize přerůst v krizi bank, neboť z důvodu znehodnocení kurzu narostou bankám jejich zahraniční závazky. (Helísek, 2004)

1.1.5.2 Bankovní krize

Bankovní krize představují zejména krizi likvidity komerčních a investičních bank, která může vést až k selhání jednotlivých subjektů. Příčinou nedostatečné likvidity bankovní soustavy může být ztráta důvěry klientů bank a následný „run na banky“, popřípadě prudký pokles hodnoty některých aktiv banky, nebo platební neschopnost z důvodu znehodnocení emitovaných finančních instrumentů (CDO1 , CDS2 apod.). Jak jsme již viděli dříve, bankovní krize může vznikat ve spojitosti s krizí měnovou, popřípadě krizí dluhovou. V případě měnové krize náhlé znehodnocení kurzu vede ke změně v hodnotě zahraničních závazků banky, zatímco v případě dluhové krize, vede neschopnost

dlužníků banky splácet poskytnuté úvěry, což může vést až ke krizi likvidity banky. (Dvořák, 2008)

V letech 2001 – 2002 zasáhla finanční krize Argentinu. Svou roli v tomto případě sehrálo svázání vývoje argentinské měny s vývojem amerického dolaru. Argentina přežívala hospodářskou recesi v letech 1999 až 2001. Došlo ke zhoršování hospodaření veřejných financí a narůstání zahraničního dluhu. Začátkem prosince 2001 IMF odmítl uvolňovat další úvěry pro Argentinu. Nastal "run na banky" a propukla bankovní krize. Současně se vyhroutil i politická krize a v lednu 2002 muselo dojít ke zrušení konvertibility argentinského pesa za dolar a v únoru 2002 pak k úplnému přechodu na volný floating (volně plovoucí kurz). Důsledkem bylo nejprve prudké a potom mírné znehodnocování argentinské měny. Bylo také vyhlášeno moratorium na splácení veřejného zahraničního dluhu ve výši 95 miliard. USD. V roce 2002 recese dosáhla svého dna. V roce 2003 bylo možné zaznamenat zlepšení hospodářské situace. V lednu 2003 bylo obnoveno úvěrování ze strany IMF (úvěr ve výši 6,8 mld. USD) a postupně mohla být finanční krize překonána. (Heczko, 2011)

1.1.5.3 Dluhová krize

Situace, kdy dlužníci nejsou schopni splácet poskytnuté úvěry se nazývá dluhová krize. Finanční sektor se dostává do likvidních problémů, které mohou vyústit až v úpadek jednotlivých finančních institucí. Dluhová krize může představovat i situaci, kdy ekonomika není schopna splácet svůj zahraniční dluh. V případě dluhových problémů jednotlivých zemí může tato situace skončit vyhlášením bankrotu. (Candelon, 2010) Dalšími typy jsou vnější a vnitřní dluhové krize. Vnější dluhová krize je neschopnost firem a bank splácet své zahraniční závazky; vnitřní dluhová krize představuje prodloužení domácích subjektů, které následují jejich úpadek. (Dvořák, 2008)

Řecko, které neplnilo Maastrichtská kritéria vstupem do Eurozóny v roce 2002 přesvědčilo investory o změně rizikového profilu země. Tradičně rizikovou zemí začali vnímat jako ekonomiku krytou eurozónou. Úroky na řeckém dluhu se prudce propadly, v roce 2001 byl úrok na řeckých dluhopisech stejný jako na německých. To vedlo k obrovskému přílivu peněz do země. Rostoucí příjmy však nebyly využity ke konsolidaci

již tehdy vysokého státního dluhu. Právě naopak – i v době vysokého hospodářského růstu se v zemi tvořily velmi vysoké deficity. V roce 2003 dosáhlo Řecko růstu 6,6% HDP, jeden z nejvyšších v celé Evropě. Deficit veřejných financí však byl 6,2% HDP. V polovině října 2009 nová vláda přiznala, že schodek za rok 2009 nebude plánováno - 6%, ale až - 12% HDP. Eurostat za pár měsíců výsledek zkorigoval na závratných -15,4% HDP. Od pádu Lehman Brothers uplynul jen rok a nervózní investoři po těchto zprávách ztratili zájem o řecké dluhopisy. Zemi hrozil akutní bankrot. (INESS, 2015)

1.1.5.4 Systémová finanční krize

Podle Helíska (2004) systémová finanční krize znamená přerůstání důsledků měnové nebo bankovní krize do nepříznivých efektů v reálné ekonomice. Podle Mezinárodního měnového fondu (1998) jsou „systémové finanční krize potenciální těžké rozpady finančních trhů, které (při zhoršení schopností trhů efektivně fungovat) mohou mít silné nepříznivé dopady na reálnou ekonomiku.“ Ještě k tomu Helísek (2004) zmiňuje, že „finanční krize obvykle zahrnuje měnovou krizi, avšak měnová krize do krize finanční vyústit nemusí.“

1.1.6 Ekonomická krize 2008

Jako hlavní události, které formovaly a určitým způsobem přispěly k vývoji ekonomické situace v letech před plným vypuknutím hospodářské recese a vytvořily její základ, můžeme určit: asijskou finanční krizi, prasknutí internetové bubliny, uvolňování monetární politiky ministerstvem financí USA ve snaze předejít potenciální deflaci, snadná přístupnost k úvěrům a nárůst trhu s realitami, který následně vedl ke spekulativním půjčkám, narůstající poptávka z Číny, boom světové ekonomiky, hlavně v ohledu rostoucích cen komodit (čehož součástí byl i tzv. ropný šok) a v neposlední řadě zpřísnění měnových politik v letech 2004 až 2006 jako odpověď na rostoucí ceny a inflaci (McKibbin, 2009).

I když současná hospodářská krize neobešla ani evropský kontinent, její průběh byl od amerického originálu mírně odlišný. Prasknutí internetové bubliny zanechalo na evropských ekonomikách stopy, ale členskými státy EU se podařila obnova a v letech

2006 a 2007, kdy zaznamenávaly růst se zdálo, že rozměry krize jako postihla USA se EU nebudou týkat. V roce 2008 však ekonomický růst prudce poklesl. Nepříznivé předpovědi mezinárodních finančních institucí pro rok 2009 byly následovány vysokým růstem nezaměstnanosti.

Hospodářství evropských zemí byla kromě efektu poklesu v USA zasažena několika událostmi, které spolu formovaly podmínky pro hospodářskou recesi. K faktorům, které přispěly, že se ekonomiky členských států EU propadly, řadí Watt tyto (Watt, 2008):

- Prudký nárůst cen komodit – zvýšení cen strategických surovin, převážně ropy, jejíž cena mezi lety 2007 a 2008 stoupla o více než dvojnásobek a dalších energetických zdrojů mělo za následek zvýšení nákladů firem, pokles agregované poptávky a enormní zvýšení inflace.
- Prudké zhodnocení eura oproti americkému dolaru – na jedné straně to mělo pozitivní dopad z hlediska vykompenzování vysokých cen komodit, na druhé straně však snížilo marže firmám v sektoru obchodovatelného zboží a oslabilo export, který se pro průměr EU 15 pohyboval na úrovni podobné při hospodářské recesi na začátku 90. let 20. století
- Opožděný dopad vysokých úrokových měr

Kromě těchto hlavních faktorů, které do určité míry postihly všechny státy EU, některá hospodářství čelila ještě i specifickým problémům. Velkou Británii, Irsko a Španělsko postihly problémy podobného rázu jako USA, a to realitní bublina, rostoucí dluhy domácností a problémy s udržením mezinárodní konkurenceschopnosti. Zvyšování dluhu bylo typické i pro některé nové členské státy. Naopak celkový hospodářský úpadek v rámci EU byl vyvážen růstem některých členských států, především Německa.

Kombinace externích faktorů (převážně jako dopady americké krize na globální ekonomiku) a interních událostí (prudký nárůst cen komodit, prudké zhodnocení eura vůči americkému dolaru a vysoké úrokové míry) dovedly Evropu od zabrzdění růstu až do ekonomické recese.

Rozsah a dopady současné ekonomické krize nemají obdobu. Intenzitou lze porovnat pouze s Velkou hospodářskou krizí z 30. let 20. století, která bývá i v současnosti používána jako měřítko k predikci dopadů hospodářské recese. Zřejmé je, že na reálnou ekonomiku EU má tato krize nesmírný dopad. Postižena je nejen současná ekonomika, je pravděpodobné, že negativní dopady bude pociťovat především výroba ještě v několika následujících letech.

Report Evropské komise o finanční krizi a jejích dopadech jmenuje 3 hlavní kanály, přes které ekonomická recese ovlivnila hospodářství EU:

- vztahy a souvislosti v samotném finančním systému – ačkoli původem poklesu bylo americké hospodářství, největší ztráty pocítily evropské banky, především ve Velké Británii a euro regionu
- poptávka – narostlo především spoření obyvatel a markantně poklesly investice do zboží a realit, největší dopad poklesu poptávky se projevil u výrobců aut
- světový obchod – kolaps světového obchodu nastal v první čtvrtině roku 2008 a pokles objemu byl mnohem větší, než se původně očekávalo, i díky globalizaci a převaze globálních řetězců se dopad na světových trzích projevil velmi rychle.

Ačkoli ekonomická krize postihla všechny státy EU stejně, její dopady se různí v intenzitě. Za nejméně zasažené ekonomiky se považují Malta, Kypr, Bulharsko, Polsko a v roce 2009 podle předpovědí EK i Řecko. Naopak průměr EU v poklesu hospodářského růstu překročily Irsko, Maďarsko či Pobaltské státy.

Intenzita dopadů ekonomického úpadku na jednotlivé státy závisela i na těchto faktorech:

- míra nadhodnocení realitních trhů a nadrozměrný stavební průmysl – přílišný růst nemovitostí se týkal především Velké Británie, Francie, Irska, Španělska a pobaltských států. Čím větší byla závislost ekonomik na obchodu s nemovitostmi, tím více se projevila citlivost domácí poptávky po otřesu na finančních trzích
- závislost ekonomiky na exportu – v některých státech byly vlády kvůli zastavení zahraničního financování nuceny požádat o pomoc EU, MMF nebo světovou banku

- velikost finančního sektoru – státy s velkými finančními centry, jako například Velká Británie, Irsko a Lucemburk jsou vystaveny větší finanční turbulenci, a také státy s rozvíjejícími se ekonomikami, které jsou základnami pro mezistátní bankovní aktivity pociťují dopady silněji než ostatním

1.1.7 Současná krize

Recese COVID-19 je globální recese způsobená pandemií COVID-19. Recese začala ve většině zemí v únoru 2020.

Po roce globálního ekonomického zpomalení, kdy došlo ke stagnaci hospodářského růstu a spotřebitelské aktivity, zablokování COVID-19 a další opatření přijatá na začátku roku 2020 přivedly globální ekonomiku do krize. Během sedmi měsíců každá vyspělá ekonomika upadla do recese.

Prvním hlavním příznakem recese byl krach akciového trhu v roce 2020, kdy hlavní indexy koncem února a března klesly o 20 až 30 %. Obnova začala na začátku dubna 2020 a mnoho tržních indexů se zotavilo nebo dokonce vytvořilo nové rekordy do konce roku 2020. Recese zaznamenala v mnoha zemích neobvykle vysoký a rychlý nárůst nezaměstnanosti.

Pandemie Covid-19 je pokračující pandemie onemocnění Coronavirus 2019 (COVID-19) způsobená těžkým akutním respiračním syndromem coronavirus 2 (SARS-CoV-2); ohnisko bylo identifikováno v prosinci 2019 v čínském Wu- chanu , dne 30. ledna 2020 bylo prohlášeno za stav ohrožení veřejného zdraví mezinárodního významu a dne 11. března 2020 Světová zdravotnická organizace uznala za pandemii. Pandemie vedla k vážnému globálnímu ekonomickému rozvratu, odložení nebo zrušení sportovních, náboženských, politických a kulturních akcí, a rozšířený nedostatek zásob umocněný panickým nákupem. Školy, univerzity a vysoké školy byly uzavřeny buď na celostátní nebo místní bázi v 63 zemích, což postihlo přibližně 47 procent světové studentské populace. Mnoho vlád omezilo nebo nedoporučovalo veškeré cesty do a ze zemí a oblastí postižených epidemií, které nejsou nezbytné. Virus se však již šíří v rámci komunit ve velkých částech světa, přičemž mnozí netuší, kde a jak byli infikováni.

Pandemie Covid-19 má dalekosáhlé důsledky, které přesahují šíření nemoci a snahy o její karanténu. Jak se pandemie rozšířila po celém světě, obavy se přesunuly z výrobních problémů na straně nabídky k poklesu podnikání v sektoru služeb. Pandemie je jednomyslně považována za hlavní faktor způsobující recesi. Pandemie negativně zasáhla téměř všechna velká průmyslová odvětví, byla jednou z hlavních příčin krachu akciového trhu a měla za následek velká omezení sociálních svobod a pohybu.

Virus pro některé vytváří příležitosti a pro jiné výzvy. Na jedné straně patří e-maloobchodní logistika, růst nakupování na internetu a následná doprava v důsledku koronavirové krize. Na druhé straně sektory automobilového průmyslu, distribuce ropy a ropy, stavebnictví a výroba oceli zaznamenaly drastický pokles poptávky. Tato těžká průmyslová odvětví byla postižena šoky nabídky i poptávky, kvůli kterému je oživení pomalé a bolestivé. Problémem bylo také přerušení výroby, protože firmy nyní nedokážou získat potřebné vstupy a suroviny, aby mohly pokračovat ve výrobě.

Logistické firmy, které se zabývají pohybem, skladováním a tokem zboží, byly pandemie Covid-19 přímo zasaženy. Logistické firmy jako nedílná součást hodnotových řetězců, jak v rámci mezinárodních hranic, tak i mimo ně, usnadňují obchod a obchod a pomáhají podnikům dostat jejich produkty k zákazníkům. Narušení dodavatelského řetězce v sektoru způsobené pandemií by proto mohlo mít dopad na konkurenceschopnost, hospodářský růst a tvorbu pracovních míst.

Růstové účetnictví

S rozvojem statistických a metod a metod, které sloužily k měření ekonomického růstu se postupně rozvíjela také metoda růstového účetnictví. Hlavními ukazateli ekonomického růstu jsou hrubý domácí produkt či hrubý národní produkt. Díky této empirické metodě tak dochází k analýze podílu kvalitativních a kvantitativních metod k vývoji HDP, která se od ostatních předešlých studií vyznačovala zobrazením rozdílů v produktivitě práce mezi vstupy a výstupy jednotlivých částí ekonomik.

V Ekonomickém časopisu, autoři Mihola a Wawrosz zmiňují: „Při analýze změny HDP v čase je jednou z klíčových otázek, zda je tato změna způsobena kvantitativními

extenzivními faktory, mezi které patří změna rozsahu vstupů nebo kvalitativními intenzivními faktory, především technologický pokrok v širokém slova smyslu – tj. nejen změna technologií, ale změna všeho, co způsobuje, že se stávajícím nebo menším množstvím vstupů lze vyprodukovat větší množství výstupů.“ Analýza podílu těchto metod vychází z neoklasického modelu od amerického ekonoma a držitele Nobelovy ceny R. M. Sollowa. Ve svých pracích zavádí nový faktor zvaný „technologie“ a ačkoliv během dalších let dochází ke snaze správně specifikovat tento faktor, nikdy nebyl považován za klíčový, růstový. (Blažek, Uhlíř 2020)

Studie pomocí metody růstového účetnictví zobrazují závislost mezi proměnnými, avšak nevysvětlují příčinnou souvislost mezi nimi a statistické hodnocení často podléhá možnému zkreslení. I když ekonometrické metody mohou vykazovat určité problémy, tento způsob je dodnes využíván v určování rozdílu hospodářského vývoje v regionech.

Nová ekonomická geografie

Se vzestupem nové ekonomiky se prostorově zvětšují ekonomické nerovnosti. Nová ekonomika, obecně charakterizovaná globalizací, rostoucím využíváním informačních a komunikačních technologií, růstem znalostního zboží a feminizací, dostupným ekonomickým geografům studovat a prostorové rozdíly způsobené rostoucí novou ekonomikou, včetně vznikajících digitální propasti.

Nové ekonomické geografické oblasti se skládají především ze sektorů ekonomiky založených na službách, které využívají inovativní technologie, jako jsou průmyslová odvětví, kde lidé spoléhají na počítače a internet. V rámci nich je přechod z výrobní ekonomiky k digitální ekonomice. V těchto odvětvích jsou technologické změny robustní díky hospodářské soutěži. Tyto sektory špičkových technologií do značné míry spoléhají na mezilidské vztahy a důvěru, protože vývoj věcí, jako je software, se velmi liší od jiných průmyslových druhů výroby – intenzivní úroveň spolupráce mezi mnoha lidmi a také používání tichých znalostí. V důsledku toho se spolupráce stává nezbytností, že v nové high-tech ekonomice mnoha firem dochází ke shlukování.

Nová ekonomika se skládá ze dvou odlišných typů. Nová ekonomická geografie 1 (NEG1) se vyznačuje sofistikovaným prostorovým modelováním. Snaží se vysvětlit nerovnoměrný vývoj a vznik průmyslových klastrů. Činí tak prostřednictvím zkoumání vazeb mezi dostředivými a odstředivými silami, zejména těmi z úspor z rozsahu. Nová ekonomická geografie 2 (NEG2) se také snaží vysvětlit zdánlivě paradoxní vznik průmyslových klastrů v současném kontextu, ale také vztahové, sociální a kontextové aspekty ekonomického chování, zejména význam tichých znalostí. Hlavním rozdílem mezi těmito dvěma typy je důraz NEG2 na aspekty ekonomického chování, které NEG1 považuje za nehmotné. Obě nové ekonomické geografie uznávají náklady na dopravu, důležitost znalostí v nové ekonomice, možné účinky externalit a endogenní procesy, které generují zvýšení produktivity. Obě také sdílejí zaměření na firmu jako nejdůležitější jednotku a na růst spíše než na rozvoj regionů. V důsledku toho je skutečnému dopadu klastrů na region věnována mnohem menší pozornost ve srovnání se zaměřením na seskupování souvisejících aktivit v regionu.

Zaměření na firmu jako hlavní entitu však brání nové diskusi. Omezuje diskusi v národním a globálním kontextu a omezuje ji na kontext menšího rozsahu. Omezuje také povahu činností firmy a jejího postavení v globálním hodnotovém řetězci. Další práce provedené Bjornem Asheimem (2001) a Gernotem Grabherem (2002) zpochybňují myšlenku firmy prostřednictvím přístupů akčního výzkumu a mapování organizačních forem a jejich vazeb. Stručně řečeno, zaměření na firmu v nových ekonomických geografických oblastech je podteoretizováno v NEG1 a podkontextualizováno v NEG2, což omezuje diskusi o jejím dopadu na územní ekonomický rozvoj.

Prostorové rozdíly v těchto vznikajících nových ekonomických geografických oblastech jsou patrné ve formě digitální propasti, v důsledku toho, že regiony přitahují talentované pracovníky namísto rozvoje dovedností na místní úrovni. Danny Quah vysvětlil tato prostorová rozdělení prostřednictvím charakteristiky znalostních statků v nové ekonomice: statků definovaných jejich nekonečnou rozpínavostí, beztíží a nerivalitou. Sociální rozdělení je vyjádřeno prostřednictvím nového prostoru segregace, které ilustruje prostorové třídění podle příjmu, etnického původu, schopností, potřeb a preferencí životního stylu. O segregaci v zaměstnání svědčí nadměrné zastoupení žen a etnických menšin na hůře placených pracovních místech v sektoru služeb. Tyto rozdíly v

nové ekonomice jsou mnohem obtížnější překonat v důsledku několika jasných cest k práci s vyšší kvalifikací.

Region

Odborníci se odedávna zabývají všeobecným definováním termínu region, pro který se jim dlouhý čas nepodařilo najít všeobecnou a správnou definici pro jednotné vymezení regionu, kdy především záleží na použití tohoto odborného termínu v konceptu.

Jednou z nejvíce předkládaných definic, která zůstává v obecné rovině je definice regionu, kdy region definuje Mates, Wokoun takto: „Komplex, který vzniká diferenciací krajinné sféry.“

Geografickou krajinou nazýváme systém všech substancí a jevů geografických, které vyplňují určitý geografický prostor a dovolují rozlišit jeden prostor od druhého.

Region je geograficky ohraničené společenství, ve kterém se rozvíjí potenciál z hlediska socioekonomického a kulturního vývoje.

Za obecný předpoklad definic regionu je, že se jedná o geograficky vymezenou oblast, na kterou nahlížíme jako na jeden objekt. (Wokoun, 2008). A proto můžeme nahlížet na region jako na určité geograficky ohraničené společenství, ve kterém se rozvíjí potenciál z hlediska socioekonomického a kulturního vývoje.

Jedno z nejnovějších uspořádání se klasifikuje:

- Reálné regiony, které vychází z vědeckého předpokladu. Tento typ regionů slouží k vědeckému účelu poznání a dále regiony dělí na jednoznačné a funkční.

- Časoprostorové regiony, jenž vznikají na základě lidských aktivit a činností jednotlivých skupin. Tento typ regionů vzniká na základě individuálních a kolektivních styků účastníků. (Wokoun, 2008).

V případě struktury regionu rozlišujeme dva základní typy regionů. Regiony rozdělujeme na homogenní, které se vyznačují stejnorodostí svých funkcí a nehomogenní, které se naopak vyznačují nesterodostí. Pomocí homogenního přístupu, kde je region územně vymezen se charakterizuje určitými společnými znaky. Nehomogenní přístup přispívá k tzv. funkčnímu vymezení, které je založeno na sledování ekonomických vazeb mezi jednotlivými subjekty v území, kde jsou v rámci regionu silné vazby mezi subjekty a výrazně slabší vazby mimo region. (Čadil, 2010)

Geografie se vždy značně zabývala klasifikováním území, neboť se tato věda zaměřuje na prostorovou strukturu přírodních i sociálních jevů a vzájemných vztahů regionálních celků. Regiony se vzájemně odlišují územím, a proto jsou ohraničeny. Určitou část lze určit pomocí fyzicko-geografické hranice, kdy je situace snazší. Krajinu lze vymežit pomocí fyzicko-geografických hranic a tyto hranice můžou vykazovat ostré či méně ostré rysy. Velmi ostré hranice zaznamenáváme při určení regionů člověkem, které byly vytvořeny jeho činnostmi.

1.1.8 Regionální struktura

Regionální struktura je považována za skladbu nebo soubor velkého regionálního celku z úrovně menších regionálních celků, která se dělí do tří strukturálních skupin. Regiony můžeme rozdělit pomocí administrativních, správních a politických procesů dvěma hlavními přístupy: z velikostního pojetí na mikroregiony, mezoregiony a makroregiony a z hlediska řádovosti, 1. a 2. řádu. Do první vymezené skupiny patří mikroregiony (obce), které představují nejnižší územní jednotky s nejsilnější vazbou na prostorové vztahy občanů. Mezoregiony (státní) jsou tvořeny v rámci státu rozsáhlými jednotkami a vně existuje integrační propojenost k prostorovým vazbám obyvatel. Makroregiony (mezinárodní, v rámci EU) představují geopolitická členění, která v sobě

zahrnují několik tradičně nebo politicky definovaných regionů. Význam se může lišit, přičemž společným jmenovatelem je kulturní, ekonomická, historická nebo sociální podobnost v rámci makroregionu.

V rámci zemí Evropské unie bylo dne 26. května 2003 přijato nařízení vycházející z řad Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropské unie, ve kterém byla blíže specifikována soustava územních statistických jednotek NUTS. (La Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) Tato klasifikační soustava se vyvíjela pro statistické potřeby členských zemí Evropské unie a hlavním účelem byla snaha o vytvoření jednotné statistické klasifikace územních celků, která by zajišťovala sběr, sestavování, šíření a porovnávání regionálních statistik. NUTS má hierarchickou strukturu a vychází ze stávajících správních jednotek v úrovních: NUTS 1, NUTS 2 a NUTS 3

Správní jednotku lze definovat: geografickou část území, ve které správní orgán vydává svá rozhodnutí v rámci daného úseku na pomezí legislativní a institucionální roviny Evropské unie. (Wokoun, 2008) V nařízení č. 1059/2003 o společné klasifikaci územních jednotek v rámci statistiky je stanoven minimální a maximální počet obyvatel pro tyto tři základní úrovně NUTS.

Český statistický úřad využívá označení CZ-NUTS podle jednotných pravidel platných v Evropské unii a přistupuje k tomuto označování podle nařízení č. 1888/2005. Byly doplněny územní statistické jednotky České republiky vstupem ČR do EU. (Český statistický úřad) Tyto územní části mají zpravidla, administrativní nebo neadministrativní charakter.

Tabulka 2: Charakteristika NUTS jednotek

Úroveň	Oblast	Vymezení počtu obyvatel	Charakter
NUTS 0	Česká republika	X	Administrativní
NUTS 1	Území celé ČR	3 – 7 mil.	Neadministrativní
NUTS 2	Sdružené kraje	800 000 – 3 mil.	Neadministrativní
NUTS 3	Kraje	150 000 – 800 000	Administrativní

Zdroj: Český statistický úřad

1.1.9 Sídla

Dříve se venkovská území vyznačovala homogenními rysy, avšak v dnešní době převládají spíše heterogenní. Mezi typické znaky patřil nízký počet obyvatel a převážná část těchto obyvatel pracovala v zemědělství. Od dob výrazného posunu industriálního vývoje, datovaného počátkem 20. století, došlo k výrazné urbanizaci do měst díky rozvoji nových pracovních příležitostí a zkvalitnění životních podmínek. Vlivem této změny bylo problematické stanovit hranici mezi městskými a venkovskými sídly. V současné době je venkov na lokální úrovni stanoven mezinárodní definicí podle vymezení OECD, jenž je typologie založená na podílu obyvatelstva, který žije na určitém území s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel /km². Na regionální úrovni se jedná o vymezení do 3 oblastí a to jsou: regiony převážně venkovské, smíšené a převážně městské.

Převážně venkovské regiony – nadpoloviční většina obyvatel žije ve venkovských obcích

Smíšené regiony – 15–50 % obyvatel žije ve venkovských obcích

Převážně městské regiony – méně než 15 % obyvatel žije ve venkovských obcích

Venkovské obce jsou v České republice charakterizovány jako určité oblasti území, které mají pod dva tisíce obyvatel a je tímto způsobem tvořeno přibližně 80 -90 procent obcí.

1.1.10 Regionální politika

Počátky regionální politiky se začaly formovat ve 30. let 20. století, ve Velké Británii, kdy bylo nutné řešit lokální ekonomické problémy spojené s Velkou hospodářskou krizí. Tato krize přinesla velmi vysokou inflaci, někdy hovoříme o hyperinflaci a ztrátu kapitálu společností. Důsledkem této ztráty mnoho společností zkrachovalo a ty přispěly ke zvyšující se nezaměstnanosti, který vyvolal vysoký pokles produkce. V evropských zemích, které byly v minulosti ovlivněné socialistickým režimem se regionální politika uplatňuje až koncem 80. let 20. století. To bylo způsobeno pádem tohoto režimu, který výrazně ovlivňoval ekonomiku těchto zemí. Regionální politika

zasazených zemí chtěla zmírnit výrazné regionální nerovnosti v oblasti nezaměstnanosti, které byly vyvolané přechodem státu k tržní ekonomice. (Wokoun, 2008)

Stejně jako na mnoho regionálních úrovních, nelze ani na definici této politiky nahlížet všeobecně. Náhled na základní podstatu politiky a definici regionální politiky uvádí Wokoun: „Součástí státní politiky, ovlivňující rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části.“ Politika napomáhá k rozvoji ekonomických aktivit ve strukturálně postižených regionech a zároveň zastává kontrolní funkce ekonomických aktivit v inovujících regionech. V dnešní době nahlížíme na regionální politiku jako na koncepční a výkonnou politiku regionálního rozvoje. Regiony jsou vnímány jako základní územní prvek, který představuje politickou základnu, ve němž ekonomičtí aktéři uplatňují určité vztahy v nadnárodní a národní rovině. Mezi ekonomické faktory ovlivňující regionální rozvoj můžeme řadit například nízkou mobilitu pracovní síly a kapitálu, přičemž regionální rozvoj ovlivňují i geografické faktory, zejména geografická vzdálenost a nedostatečné přírodní zdroje v daném územním celku. (Wokoun) Aktéři regionální politiky přispívají k úspěšnému socioekonomickému růstu uvnitř regionů a zároveň se zaměřují na vzniklé problémy, které zvyšují regionální nerovnost.

Klastry jsou výsledkem spojení teoretických a praktických úvah na pomezí ekonomického rozvoje regionů. Definice klastrů jsou různorodé, my si však pro představu zadáme klasifikaci klastrů od Portera a EU)

Porter: „Klastry jsou geografická soustředění vzájemně provázených firem, specializovaných dodavatelů, poskytovatelů služeb, firem v příbuzných odvětvích a přidružených institucí, jako jsou univerzity, agentury, a obchodních asociací různých směrů, které soutěží, ale také spolupracují. “

EU: „Klastry jsou skupiny nezávislých firem a přidružených institucí, které spolupracují a soutěží. “

Jsou geograficky umístěné v jednom i více regionech, případně mohou mít globální rozsah: specializují se v určitém oboru a jsou propojeny společnými technologiemi nebo společnou kvalifikací. „Klastry mají pozitivní vliv na inovace, konkurenceschopnost,

zvyšování kvalifikace, informace, růst a dlouhodobou podnikatelskou dynamiku. Za předchůdce teorie klastrů považujeme A. Marschalla, ale vývoj byl díky působení neoklasické ekonomie odsunut. Tato teorie si našla své místo až při zdokonalení „nové“ ekonomické geografie.

Skokan tvrdí, že: „Klastry vytvářejí důležitou multiorganizační formu s ústředním vlivem na konkurenci a s významnými charakteristikami tržní ekonomiky. “

Jak je zmíněno výše, Porter díky své klasifikaci klastrů aktualizoval i jejich význam v souvislosti s konkurenceschopností státu/regionu. Produktivita ekonomického rozvoje je stanovena z makroekonomického hlediska na nízkou inflaci, stabilní úrokové sazby a efektivní daňovou politiku. To znamená, že z makroekonomického pohledu stát zajišťuje přirozené prostředí, kde je reálná konkurenceschopnost, avšak je to jen jedna z hlavních podmínek rozvoje. Z mikroekonomické oblasti dochází ke konkurenceschopnosti, když trh (podniky a jejich zaměstnanci) dokáže být rivalitní. Pojem klastr také zaujímá nezaměnitelné postavení především ve strategických dokumentech rozvojových politik EU i ČR.

Rozvoj

Regionální rozvoj se dá také podle jiného přístupu dělit na praktický a akademický. Tyto akademické studie jsou pro rozvoj regionů tzv. teoretické koncepty, které se dále aplikují do empirické části regionalistiky a pomocí nich regionální politika směřuje k dosažení cílů.

Praktická část chápe potřebu zlepšovat hospodářský, sociální a kulturní potenciál. Důvodem je zkvalitnění konkurenceschopnosti soukromého sektoru, zvýšení životní úrovně obyvatel daného územního celku, zlepšení ekologických podmínek, aj. (Wokoun, 2008) Rozdíl mezi praktickým a akademickým přístupem definujeme pomocí, že praktický přístup činností vykonávají orgány veřejného sektoru, tj. krajské, městské a obecné úřady a soukromý sektor. Zatímco akademický přístup je zcela výhradně zaměřen na využívání teoretických konceptů jednotlivých vědních oborů, kdy z těchto znalostí vychází a dále je pomocí znalostí může aplikovat. Regionální vědu označujeme za souhrnný a vědní obor.

Poznatky z této vědy pak pomocí více vědních oborů pozorovatel může dále aplikovat prostřednictvím svého předmětu zkoumání. Tyto sloučené vědomosti, ze kterých pozorovatel vychází se zaměřují na aplikaci vědních oborů, např. ekonomie, sociologie a sociální antropologie, právních, správních a politických.

Zatímco v širším pojetí je pojem regionalizace vnímán jako koncept sloužící k popisu všech časoprostorových aktivit, v užším pojetí regionální činnosti vychází z regionální vědy, jejíž cílem je charakteristika regionů, které jsou brány jako objekty studia. Pomocí regionálních činností rozeznáváme dva způsoby členění. Zaprvé, pomocí homogenního přístupu, kdy se jedná o vymezení regionu jako území, které se charakterizuje určitými společnými znaky, například HDP/obyvatele, míry nezaměstnanosti nebo koncentrace průmyslu. Zadruhé, pomocí nehomogenního přístupu říkáme, že se jedná o funkční vymezení, které je založeno na sledování ekonomických vazeb mezi jednotlivými subjekty v území. (Čadil)

1.1.11 Ekonomický rozvoj

Ze širšího pohledu můžeme na ekonomický rozvoj nahlížet jako změnu v ekonomice. Čím silnější tato změna je, tím častěji bývá ovlivněna i jinými změnami napříč společnostmi. Mezi tyto společenské změny řadíme například změny demografické struktury uvnitř určité oblasti (regionu), vývoj trhu a sledování chování spotřebitelů, migrační chování, rozvoj vzdělanosti, aj.

Důležitým dílem pro ekonomický rozvoj bývá označen jako ekonomický růst, který popisuje růst pomocí číselných hodnot. Jedná se o formu, která vykazuje reálné hodnoty ekonomických ukazatelů. Jedním ze základních ukazatelů, pomocí nímž lze měřit ekonomický růst je hodnota reálného HDP či HDP/obyvatele. Makroekonomické změny můžeme, ale také nemusíme na regionální úrovni zaznamenat. Důležitým znakem pro přirozený rozvoj uvnitř regionu je i institucionální pojetí, kdy vláda může svou měrou tento vývoj ovlivnit. Mezi hlavní úkoly vlády je stabilita ekonomického prostředí a podpora rozvoje domácí ekonomiky.

Ekonomický rozvoj zdůrazňuje lokální konkurenceschopnost a inovace. Ekonomie se dá na pomezí regionálního rozvoje ovlivnit pomocí makroekonomických a mikroekonomických studií. Zatímco makroekonomii považujeme za komplexní ekonomii,

kteřá sleduje ekonomický vývoj státu jako jednoho celku, mikroekonomie se zaměřuje na chování ekonomických subjektů. Regionální ekonomie je ekonomie orientovaná v prostoru, ve které uplatňujeme mikroekonomické a makroekonomické modely, které dále využíváme na lokální úrovni. (Čadil)

1.1.11.1 Rozvoj průmyslu

V České republice po vstupu do Evropské unie došlo ke zdokonalení průmyslové politiky, která udává hospodářský a politický rámec pro plnohodnotný rozvoj. Tato politika je součástí Lisabonských strategií, které za hlavní priority považují zvyšování výkonnosti a konkurenceschopnosti průmyslu společenských zemí EU. Cílem této politiky je dlouhodobě udržovat efektivní potenciál rozvoje průmyslu, aby byla zaručena maximalizace výkonu v hospodářství.

Důležitým ukazatelem, který je součástí HDP je podíl na tvorbě hrubé přidané hodnoty (HPH). V rámci Evropské unie se Česká republika vyznačuje nadprůměrným podílem průmyslu na tvorbě hrubého domácího produktu. Ekonomiku ČR lze rozčlenit pomocí tří sektorových odvětví, někdy se setkáme i se čtvrtým sektorovým odvětvím.

Národní hospodářství

Národní hospodářství je tvořeno dílčími sektory, které se rozdělují podle výrobního hlediska. Tyto dílčí sektory se rozlišují na sektory primární, sekundární, terciární a kvartérní. Ekonomiku členíme tradičně do tří hlavních sektorů:

- sektor primární, který zahrnuje vlastní zemědělství, rybolov a lesní hospodářství,
- sektor sekundární, který zahrnuje těžební a zpracovatelský průmysl, výrobu a distribuci elektrické energie, plynu a vody, navíc i stavebnictví,
- sektor terciární, který zahrnuje obchod, peněžnictví a pojišťovnictví, dopravu, skladování a spoje, školství, zdravotnictví, veterinární a sociální činnost a ostatní služby,
- sektor kvartérní, který zahrnuje vědu, výzkum a vzdělání.

Ukazatele regionální výkonnosti

Z oblasti ukazatelů národního účetnictví se v regionálním členění na úrovni EU sledují zhruba od poloviny devadesátých let následující ukazatele:

- Hrubý domácí produkt, hrubá přidaná hodnota,
- Regionální tvorba hrubého fixního kapitálu,
- Čistý disponibilní důchod domácností,
- Trh práce.

(CES VŠEM o aktuálních ekonomických problémech (Vybrané WP), 2010)

Hrubý domácí produkt (HDP) je jedním ze souhrnných makroekonomických ukazatelů, který vyjadřuje hodnotu zboží a služeb vyrobených na daném území ve všech odvětvích činností považovaných v systému národního účetnictví za produktivní.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) zahrnuje celkový objem produkce v národním hospodářství nebo regionu po odpočtu hodnoty výrobních vstupů. (Měrtlová, 2012)

Tvorba fixního kapitálu (TFK) představuje část národního hospodářství, která je též nazývána investicemi. Jsou důležitou součástí HDP a výrazně přispívají k formování hospodářského cyklu. (Suchánek, 2008) Fixní tvorbu kapitálu ovlivňuje tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), která je závislá na fixním kapitálu. THFK tvoří v České republice přibližně 25–30 % hrubého domácího produktu, jde tedy o jeho podstatnou výdajovou složku, která je ovlivněna rozhodováním firem a domácností. (Metodika predikce tvorby hrubého fixního kapitálu v ČR) Cílem pořízení je vždy využívat tento investiční majetek při produktivní činnosti. (STATISTICKÁ ROČENKA KARLOVARSKÉHO KRAJE, 2020)

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) naznačuje do značné míry úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících v jednotlivých regionech a udává se v běžných cenách.

Míra ekonomické aktivity představuje podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva k celkovému počtu obyvatel.

Obecná míra nezaměstnanosti je počítána jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení (Eurostatu a Mezinárodní organizace práce ILO). (Český statistický úřad, 2022)

Středočeský kraj

Pokud mluvíme o Středočeském kraji, jeho hlavní dominantou je, že se jedná o největší a zároveň nejlidnatější kraj v ČR. Tento kraj se nachází ve Středních Čechách, v jehož středu se nachází hlavní město Praha, které zaobírá postavení samostatného správního celku, zároveň i hlavního města tohoto kraje. Tento kraj sdílí své hranice s Jihočeským, Karlovarským, krajem Vysočina, Královehradeckým, Libereckým, Plzeňským, Pardubickým a Ústeckým krajem. Rozloha kraje činí 10 928,5 km², svou velikostí se jedná o největší kraj, který svou územní rozsáhlostí převyšuje skoro dvakrát průměrnou rozlohu krajů. Počet obyvatel k 1. 1. 2022 je 1 397 997 a hustota zalidnění 127,9 obyvatel na km². Tento kraj je znázorněn na obrázku č. 1.

Obrázek 1: Středočeský kraj

Zdroj: <https://nasregion.cz/po-secteni-prvni-tretiny-hlasu-vede-ve-stredoceskem-kraji-stan-188323/>

Plzeňský kraj

Na jihozápadu České republiky se nachází Plzeňský kraj, který má společnou hranici na západě s Německem (Bavorskem), severozápadně s Karlovarským krajem, severovýchodně se Středočeským krajem a jihovýchodně s Jihočeským krajem. Krajským městem v Plzeňském kraji je město Plzeň a svým počtem obyvatel je také největším městem Plzeňského kraje. Rozloha Plzeňského kraje činí 7 648,96 km² a svou rozlohou se jedná o třetí největší kraj v České republice. I když se svou rozlohou jedná o třetí největší kraj v České republice, počtem obyvatel s celkovým počtem 591 041 je tento kraj až na osmém místě, kde hustota zalidnění činí 77,3 obyv./km² a je třetím nejméně zalidněným kraji v ČR. Tento kraj je znázorněn na obrázku č. 2.

Obrázek 2: Plzeňský kraj

Zdroj: RIS - Regionální informační servis (risky.cz)

Praktická část

Primární sektor ekonomiky se specializuje na průmysl spojený s veškerou produkcí, která se řadí mezi rostlinnou nebo živočišnou. Také do tohoto sektoru řadíme lesnictví, dobývání či rybolov. I když tento sektor nemá v národním hospodářství takové zastoupení jako ostatní sektory podílející se na tvorbě ekonomické výkonnosti státu, má nezaměnitelné postavení. Nově se začaly rozvíjet jiné oblasti sektorových ekonomik,

například vlivem technologických změn, populace získávala nové příležitosti pro svůj pracovní potenciál či zaměstnání v jiných sektorových odvětvích nabízela komfortnější možnosti. V České republice je podíl tohoto sektoru okolo 3 %. Můžeme říct, že i vstupem do Evropské unie se tento sektor opět začal více rozvíjet. V rámci přijetí ČR došlo ze strany Evropské unie k přijetí podpor, které představovaly významnou pomoc v tvorbě regionální politiky a rozvoje uvnitř jednotlivých regionů. Sektor se rozvíjel také díky strategiím regionálního rozvoje České republiky, který byl regionální politikou přijat. Například v období 2007 – 2013 byly přijaty určité regionální operační programy, které měly za cíl podpořit a rozvíjet přirozený potenciál jednotlivých jednotek NUTS. Těchto operačních programů regionální politiky je mnoho, vždy pro časově vymezená období, která jsou v přímé kompetenci Ministerstva pro místní rozvoj.

Sekundární sektor či sekundér je ekonomická oblast zaměřena na průmyslovou produkci, která svým vlivem přispívá k růstu národního hospodářství. Toto odvětví má své historické kořeny, které sahají ke konci 19. století, až k počátkům 20. století. Sekundárním sektorem bývá označován soubor činností ekonomických subjektů, jejichž přeměnou vznikají nové výrobky. Je zaměřen na veškerou průmyslovou výrobu, těžební průmysl a stavebnictví. Sekundér je koncepčně úzce spojen s výrobní činností, který navazuje na primární sektor. Ten pro něj představuje předního dodavatele surovin, který dále tyto suroviny zpracovává. Tento sektor měl přední postavení především v minulém století, ale i v dnešní době je důležitou součástí národního hospodářství, evropsky přibližně okolo 25 %. V České republice je jednou z nejdůležitějších oblastí přispívajících k přirozenému růstu strojírenský průmysl.

Terciární sektor je považován za nejrozšířenější sektor 21. století. Tento sektor neustále dynamicky vzkvétá a jeho podíl se pohybuje kolem 71,3 %. Stejně jako u sekundárního sektoru, který navazuje přímo na primární, i zde terciární navazuje na sekundární. Tento sektor je označován jako sektor služeb, jelikož do tohoto sektoru spadá převážná část oblastí služeb obchodu, vzdělání, zdravotnictví, bankovníctví či komunikace. Někdy se sektorová ekonomika člení dále na sektor kvartérní, avšak v této práci jsou tyto sektory spojené. Je to dáno tím, že je tento sektor je sektorem znalostním a patří do něj odvětví spjaté s vědou a výzkumem. Zatímco v evropských zemích je kvartérní sektor poměrně

častým pojmem, v určitých částech světa jej neznají. Dáno vyspělostí daných zemí, které se zaměřují na jiná sektorová odvětví.

Středočeský kraj

Primární sektor Středočeského kraje je jedním z významných sektorových odvětví podílejících se na rozvoji v regionu. Tento kraj disponuje přírodními podmínkami, vhodnými k zemědělské produkci. Také je důležité zmínit, že je tento kraj dobře situován, jelikož se rozprostírá kolem hlavního města Prahy a tím také vytváří potenciál vhodného odběratele a v neposlední řadě je to dáno regionální rozsáhlostí tohoto území. Zemědělská půda zaujímá okolo 60 % rozlohy kraje.

V sekundárním sektoru tohoto kraje lze nalézt mnoho významných průmyslových odvětví, která se významným způsobem podílejí na růstu HPH a tím se také stává tento kraj ekonomicky prosperujícím. Má významné zastoupení strojírenského průmyslu, potravinářského či chemického. Nejznámějším producentem v oblasti strojírenství je automobilový závod ŠKODA – Mladá Boleslav, který je od roku 1999 součástí koncernu Volkswagen Group i největším podnikem kraje. Tento podnik je nejlépe ekonomicky prosperující závod v České republice a zároveň největší český exportér.

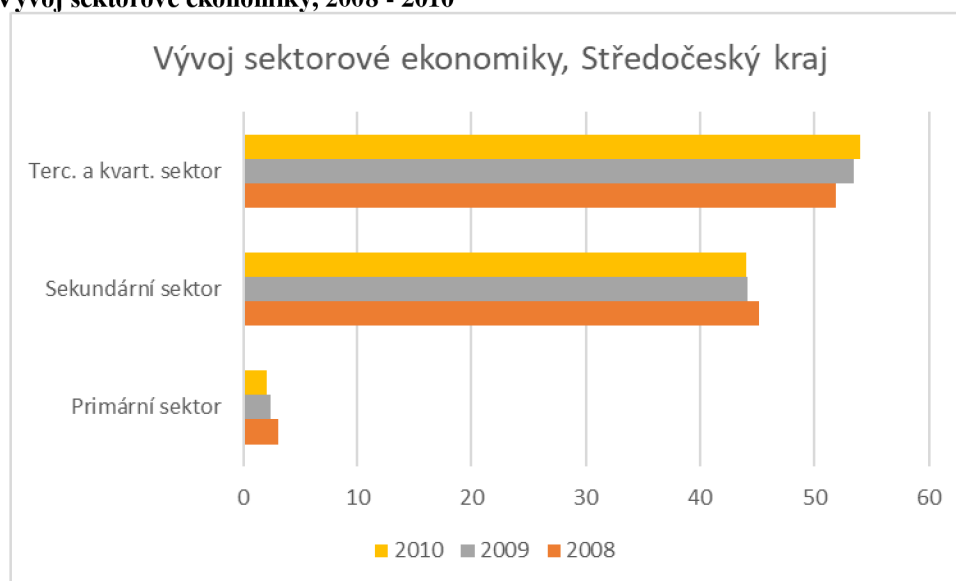
Tabulka 3: Podíl jednotlivých sektorových odvětví, 2008 - 2010

Podíl %	2008	2009	2010
Primární sektor	3	2,4	2
Sekundární sektor	45,2	44,2	44
Terc. a kvart. sektor	51,9	53,4	54

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V tabulce č. 3 je sledován podíl sektorových ekonomik Středočeského kraje v letech 2008 – 2010. Tyto hodnoty znázorňují, jak se jednotlivé části sektorů podílí na tvorbě HPH. Zaměříme se na rok 2009 a 2010, které jsou klíčovými roky ve vztahu k ekonomické krizi. Změny nastaly v primárním a sekundárním sektorové ekonomiky, avšak terciární a kvartérní sektorová ekonomika nebyla krizí ovlivněna.

Graf 1: Vývoj sektorové ekonomiky, 2008 - 2010

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Graf č. 1 zobrazuje vývoj sektorové ekonomiky v době působení ekonomické krize. Vývoj sektorů je následovný. Sektor primární má kolísavý charakter a od roku 2008 do roku 2010 dochází ke snížení o 1 p. b. Sektor průmyslu činí také průběžnému snížení od roku 2008, v roce 2010 dochází ke snížení o 1,2 p. b. ve srovnání s rokem 2008. Sektor služeb a vědy má naopak rostoucí vývoj, dochází ke zvýšení o 2,1 p. b. Z toho lze říct, že

produkce primárního a sekundárního sektoru se v těchto letech snižuje, zatímco se v terciálním a kvartérním zvyšuje. Ekonomická krize nejvíce ovlivnila sektor sekundární, který má oproti primárnímu značné zastoupení.

Tabulka 4: Podíl jednotlivých ekonomických sektorů, 2018 - 2020

Podíl %	2018	2019	2020
Primární sektor	2,5	2,3	2,5
Sekundární sektor	45,7	46,9	44,1
Terc. a kvart. sektor	51,8	50,7	53,5

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Graf 2: Vývoj sektorové ekonomiky, 2018 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Tabulka č. 4 a graf č. 2 zobrazují vývojový stav podílu ekonomických sektorů v letech před příchodem koronavirové krize (2018-2019) a roku 2020. V roce 2018 primární sektor dosahoval stejné hodnoty 2,5 %, jako v roce 2020. Sektor průmyslu od roku 2018 – 2019 roste, avšak v důsledku ovlivnění krizí v roce 2020 klesá na hodnotu 44,1 %. Terciární a kvart. sektor, v roce 2020 dosahuje zvýšení o 1,7 p. b. Příchod krize spojené s Covid-19 neovlivnil produkci sektoru v zemědělství. V sekundárním sektoru nastává změna ve snížení, o 2,8 p. b. v porovnání s rokem 2019 a sektor služeb a vědy dosahuje

zvýšení produkce, o 2,8 p. b. Příchod pandemie Covid-19, který nastal na konci února 2020 ovlivnil nejvýrazněji sektor sekundární. Tento sektor musel být výrazně omezen, jelikož vlivem globální pandemie došlo například k pozastavení dovozu komponentů, které jsou nezbytnou součástí ke zhotovení určitého výrobku. Například nedostatek čipů, které byly důležité nejen v oblasti automobilního průmyslu, ale také ve výrobě veškeré spotřební elektroniky i domácích spotřebičů. Vzhledem k tomu, že v roce 2021 měla krize ještě razantnější průběh, docházelo i k prudšímu poklesu sektorových odvětví.

Plzeňský kraj

Území Plzeňského kraje je jednou z nejvhodnějších oblastí pro pěstování zemědělských plodin - Plzeňská kotlina. Většina území je tvořena Plzeňskou pahorkatinou, hraniční část kraje obepíná NP Šumava a ze Středočeského kraje zasahují Brdy. V tomto kraji územní výměra půdy činí 764 891 ha, z toho zemědělská půda 376 919 ha a orná půda 250 064 ha. Zbytek stejně jako ve Středočeském kraji vyplňují lesní pozemky. Zajímavostí tohoto kraje je jeho rozsáhlá lesnatost, která převyšuje celorepublikový průměr. Tomu také nasvědčuje fakt, že zemědělská produkce je spíše v Plzeňské kotlině, ale čím je území ve vyšší nadmořské výšce, tím se více zaměřuje na produkci živočišnou. Typické zemědělské plodiny pro Plzeňský kraj jsou řepka, brambory a typy nenáročných obilovin. Viz v tabulce č. 5 zaměřené na ekonomickou strukturu sektorových odvětví je pro poslední zkoumaný rok 2020 hodnota podílu primárního sektoru 3,6 %.

Odvětví podílející se na sektor tohoto kraje jsou strojírenství, potravinářství, hutnictví, výroba a distribuce energií nebo průmysl stavebních hmot a keramiky. Mezi neznámější plzeňské závody patří v oblasti strojírenství byla Škoda – Plzeň závod, jehož přímým pokračovatelem je v nynější době firma Škoda – Transportation, která se specializuje na dopravní strojírenství. Z oblasti potravinářského průmyslu podnik Bohemia – Sekt nebo pivovar Plzeňský Prazdroj. Ten jen jedním z největších českých exportních podniků v České republice. Sektor průmyslu v tomto kraji dosahuje pro poslední sledovaný rok, viz tabulka č. 6 hodnoty 48,6 %.

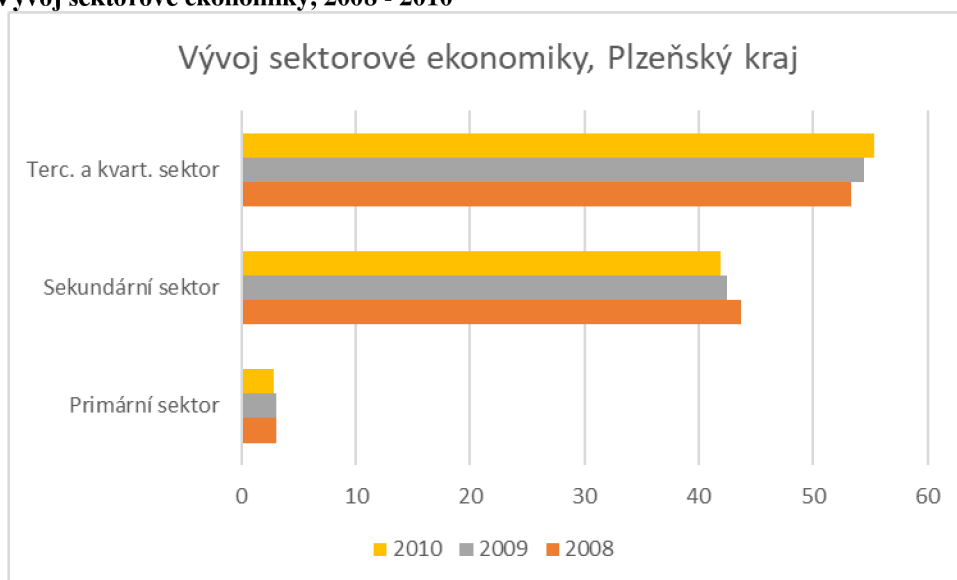
Tabulka 5: Podíl jednotlivých sektorových odvětví ekonomiky, 2008 - 2010

Podíl %	2008	2009	2010
Primární sektor	3	3,1	2,8
Sekundární sektor	43,7	42,5	41,9
Terc. a kvart. sektor	53,3	54,4	55,3

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V tabulce č. 5 je zobrazen podíl jednotlivých sektorových odvětví ekonomiky v letech zasažených ekonomickou krizí. V těchto letech se podíl primárního sektoru zvýšil v roce 2009, avšak v roce 2010 se tento sektor snížil. V sekundárním sektoru dochází k poklesu hodnot pro rok 2009, i 2010. Terciární a kvartérní sektor nebyl ovlivněn.

Graf 3: Vývoj sektorové ekonomiky, 2008 - 2010

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Podíl, v grafu č. 3 primárního sektoru se snížil. V průmyslovém sektoru dochází také ke snížení, na hodnotu 41,9 %, v porovnání s rokem 2008 je toto snížení o 1,8 p. b. V terciárním sektoru dochází k nárůstu hodnot o 2 p. b. Ekonomická krize nejvíce zasáhla sektor průmyslu a stavebnictví, dochází ke snížení. Primární sektor snížil svou produkci, avšak ne rapidně. Terciární a kvartérní sektor dosahuje přes ekonomickou krizi ke zvýšení.

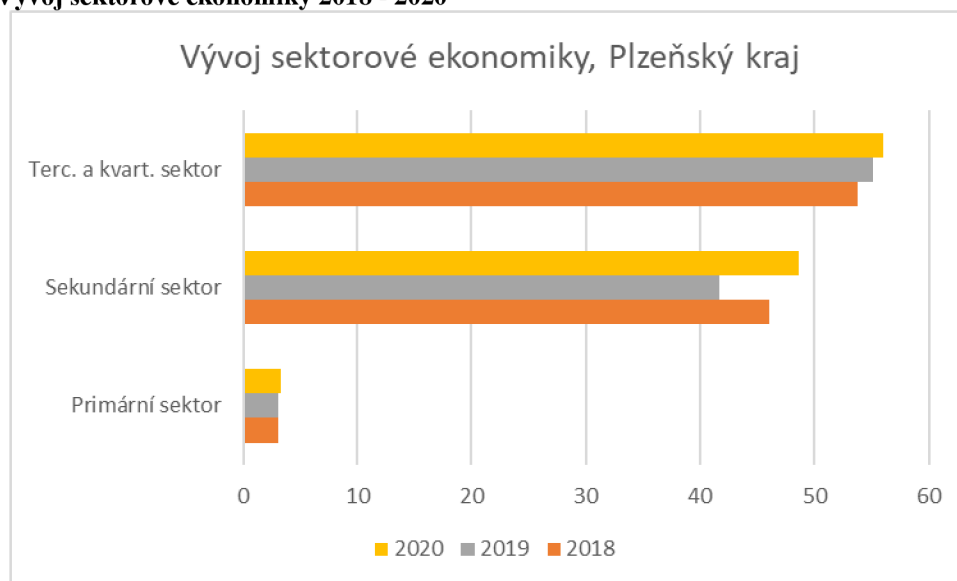
Tabulka 6: Podíl jednotlivých sektorových odvětví, 2018 - 2020

Podíl %	2018	2019	2020
Primární sektor	3,1	3,1	3,3
Sekundární sektor	46	41,7	48,6
Terc. a kvart. sektor	53,8	55,1	56

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V tabulce č. 6 jsou znázorněny ekonomické sektory Plzeňského kraje pro roky 2018 – 2020. V roce ovlivněném krizí, nedošlo v případě primárního sektoru k procentuálnímu úpadku ,naopak došlo ke zvýšení o 0,2 p. b. Sekundární sektor není ovlivněn koronavirovou krizí a dosahuje růstu o 6,9 p. b. V terciárním a kvartérním sektoru není shledána žádná poklesová hodnota, dosahuje zvýšení o 0,9 p. b.

Graf 4: Vývoj sektorové ekonomiky 2018 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V grafu č. 4 jsou znázorněny ekonomické sektory Plzeňského kraje pro roky 2018 – 2020. Primární sektor dosahuje zvýšení o 0,2 p. b., sektor průmyslu dosahuje v konečném roce 48,6 podílové hodnoty, přičemž v roce 2019 je viditelné snížení produkce o 4,3 p. b. Sektor terciární a kvartérní také v průběhu let roste. Z grafu č. 4 je patrné, že se všechna odvětví v roce 2020 podílově zvýšila.

Komparace Středočeského a Plzeňského kraje

1.1.12 Primární sektor

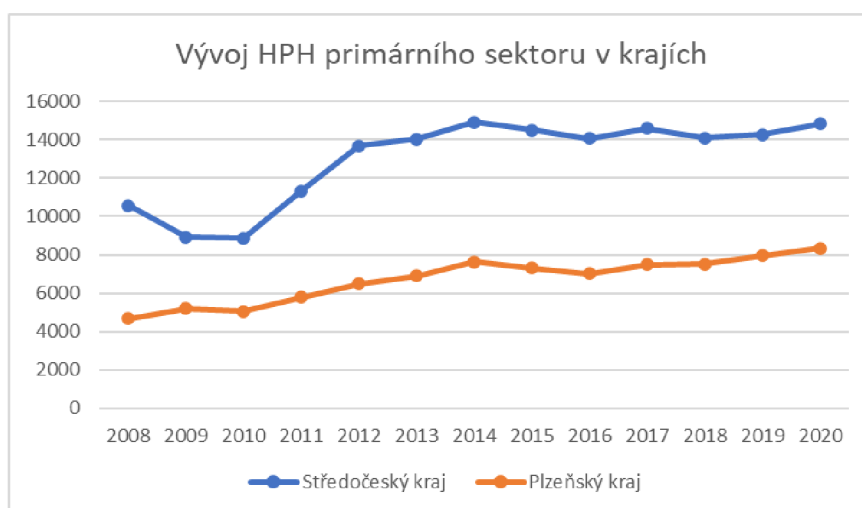
Tabulka č. 7 zobrazuje vývoj hodnot pro HPH primárního sektoru v obou regionech. Vývoj HPH primárního sektoru pro Středočeský kraj, který byl zásadně ovlivněn ekonomickou krizí má prudký pokles hodnot v období 2009 – 2010. Od roku 2011 mají hodnoty vývoje zvyšující charakter a ani koronavirová krize neovlivní vývoj HPH primárního sektoru Středočeského kraje, ve kterém dochází ke zvýšení. Hrubá přidaná hodnota Plzeňského kraje primárního sektoru má v roce 2009 rostoucí tendenci o 0,1 p. b., avšak v roce 2010 klesající o 0,3 p. b. s předchozím rokem. V roce 2020 dochází ke zvýšení hodnoty vývoje HPH primárního sektoru o 0,2 p. b., tudíž lze konstatovat, že vliv koronavirové krize neměl dopad ani na HPH primárního sektoru Plzeňského kraje.

Tabulka 7: Vývoj HPH ve vztahu k primárnímu sektoru, 2008 - 2020

Primární sektor	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	10582	8 919	8 856	11 344	13 676	14 033	14 922	14 502	14 062	14 594	14 082	14 264	14 817
Plzeňský kraj	4658	5 205	5 057	5 785	6 489	6 892	7 634	7 323	7 032	7 490	7 518	7 967	8 354

Zdroj: Ministerstvo obchodu a průmyslu, vlastní zpracování

Graf 5: Vývoj HPH primárního sektoru, 2008 – 2020

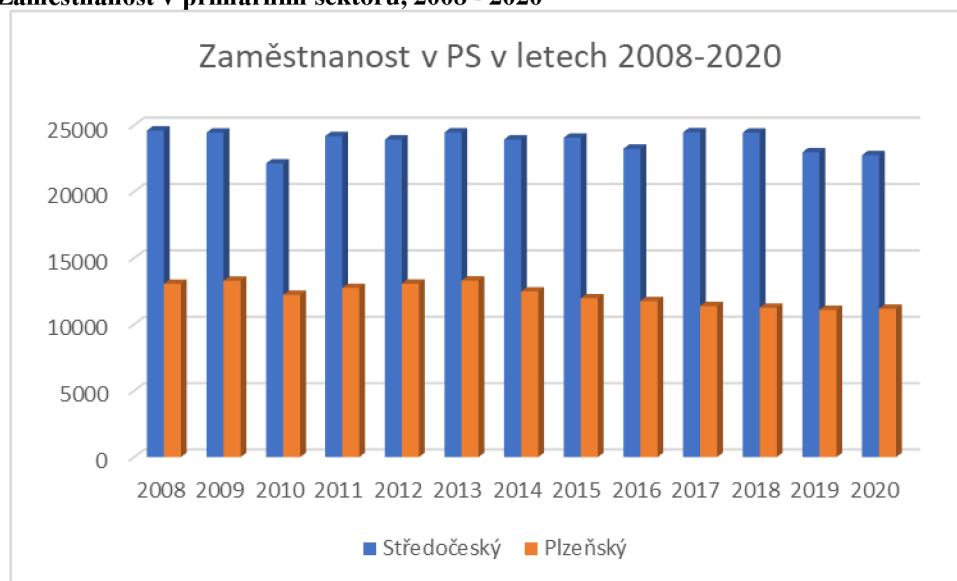

Zdroj: Ministerstvo obchodu a průmyslu, vlastní zpracování

Dle grafu č. 5, je ve Středočeském kraji zaznamenán prudký pokles hodnoty HPH pro sektor zemědělství, v roce 2009. Tento výrazný pokles je opět úzce spjat s příchodem hospodářské recese. Ve srovnání s předchozím rokem hodnota HPH primárního sektoru Středočeského kraje o 1 663 mil. Kč nižší. Zatímco hodnota HPH Středočeského kraje je ve výrazném poklesu, v Plzeňském kraji tomu tak není a tento vývoj má pozvolný kolísavý průběh. V porovnání s rokem 2009, kdy hodnota HPH primárního sektoru Plzeňského kraje dosáhla 5 205 mil. Kč, v roce 2010 došlo k mírnému poklesu této hodnoty. Vývoj primárního sektoru v obou regionech se postupem let zvyšuje.

V tomto případě můžeme konstatovat, že doba ekonomické krize měla výraznější dopad na propad HPH ve vztahu k primárnímu sektoru ve Středočeském i Plzeňském kraji, avšak v době koronavirové krize neměl tak zásadní vliv na vývoj HPH sektoru zemědělství a v obou regionech jsou hodnoty HPH rostoucí.

Graf 6: Zaměstnanost v primárním sektoru, 2008 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Grafické znázornění č. 6 zobrazuje vývoj zaměstnanosti v primárním sektoru. Ve Středočeském kraji, v primárním sektoru pracuje v roce 2008 24 607 zaměstnanců, v roce 2009 dochází k nepatrnému snížení počtu pracujících o 156, avšak v roce 2010 tomu bylo ve srovnání s předchozím rokem o 2 319 osob méně. Ekonomická krize ovlivnila pokles počtu zaměstnanců ve Středočeském kraji.

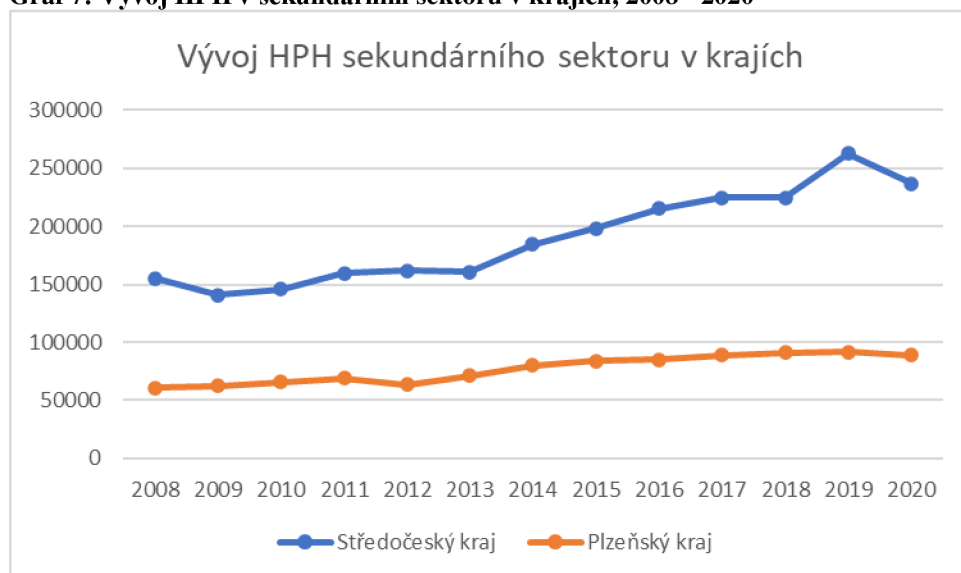
V roce 2019 je počet pracujících v primárním sektoru 22 971 a v roce 2020 dochází pouze k nepatrnému snížení o 217 zaměstnanců ve srovnání s předchozím rokem.

V Plzeňském kraji, primér v roce 2008 představuje 13 055 zaměstnanců a v roce 2009 dochází ke zvýšení počtu osob pracujících o 231. V roce 2010 však dochází za silného vlivu ekonomické krize ke snížení počtu zaměstnanců v primárním sektoru ve srovnání s předchozím rokem o 1057 zaměstnanců. Z grafu je patrné, že po roce 2010 dochází k růstu hodnot pro zaměstnance, avšak z dlouhodobého pohledu má od roku 2013 klesající charakter. V roce 2019 je počet osob pracujících v tomto sektoru 11 091 (o 2 p. b. méně, než v roce 2008) a v roce 2020 dochází k mírném zvýšení s předchozím rokem o 84 pracujících.

Lze usoudit, že dopady ekonomické krize na zaměstnanost v primárním sektoru jsou výraznější, než koronavirové a ve větší míře v kraji Středočeském, než Plzeňském.

1.1.13 Sekundární sektor

Graf 7: Vývoj HPH v sekundárním sektoru v krajích, 2008 - 2020

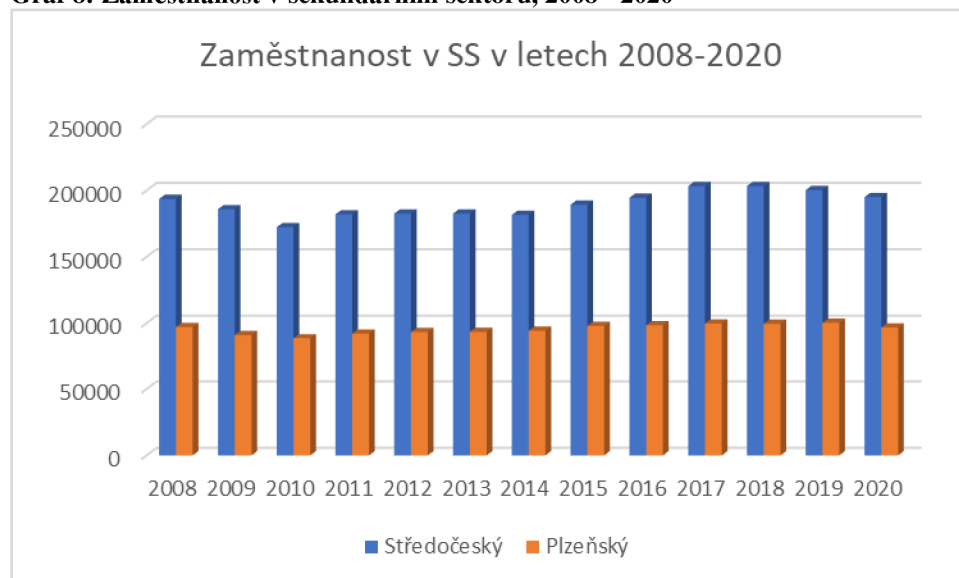

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, vlastní zpracování

V grafu č. 7 je zaznamenán výrazný pokles HPH Středočeského kraje v roce 2009, avšak od té doby má spíše rostoucí trajektorii. Alarmující propad hodnoty HPH sekundárního sektoru tohoto kraje však nastává v roce 2020, v důsledku ovlivnění

koronavirovou krizí. Plzeňský kraj, naopak vývojem HPH v sekundárním sektoru mírně vzrostl, kromě roku 2012. I v roce 2020 je naznačen pouze lehký pokles HPH. Dle přítomného grafu č. 7 je prudší vývoj hrubé přidané hodnoty sekundárního sektoru zaznamenán ve Středočeském kraji, jak v době ekonomické krize, tak i koronavirové.

Graf 8: Zaměstnanost v sekundárním sektoru, 2008 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

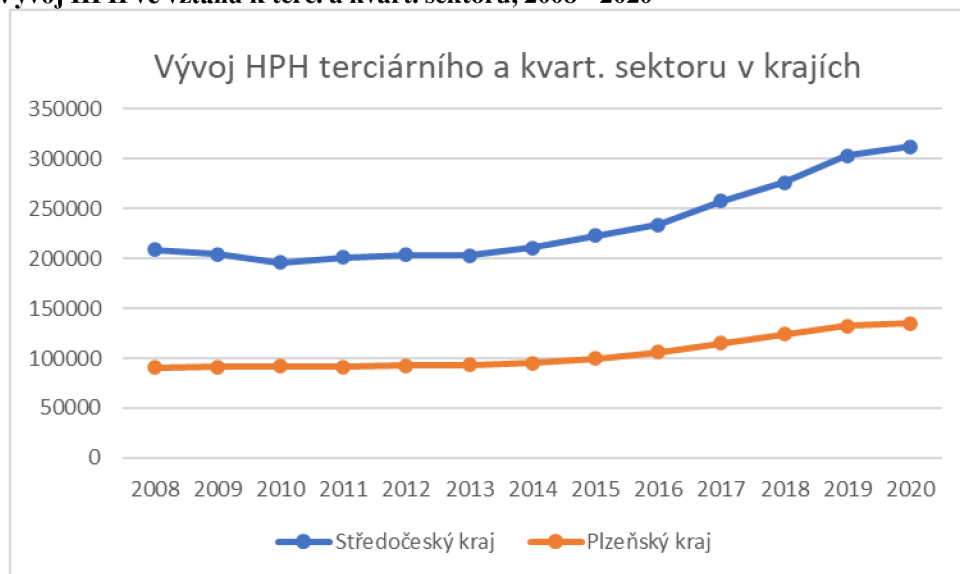
V grafu č. 8 je zobrazen počet zaměstnaných v sekundárním sektoru. V roce 2008 je počet pracujících v sekundéru pro Středočeský kraj 193 598. Příchod ekonomické krize (2009) ovlivnil pokles počtu zaměstnaných o 7 739 a v roce 2010 dochází též k poklesu, 22 132. Od roku 2011 dochází k růstu počtu osob zaměstnaných v sekundárním sektoru kromě roku 2014. V roce 2019 je hodnota zaměstnaných 22 971 a v roce 2020 klesá o 217 pracovníků. Jde jen o nepatrný pokles.

V roce 2008, Plzeňského kraje bylo 97 071 zaměstnaných v sekundéru, vlivem ekonomické krize se tento počet v roce 2009 snížil o 6 044 zaměstnanců. V roce 2010 dochází k poklesu o 2 657 v porovnání s předchozím rokem. Od roku 2012 je zde zaznamenán rostoucí charakter vývoje počtu zaměstnaných, až do roku 2019. V tomto roce

je 100 320 pracujících osob v sekundéru, avšak v roce 2020 je tato hodnota o 3 540 osob nižší. Tento pokles je shledán jako razantní.

1.1.14 Terciární a kvartérní sektor

Graf 9: Vývoj HPH ve vztahu k terc. a kvart. sektoru, 2008 - 2020

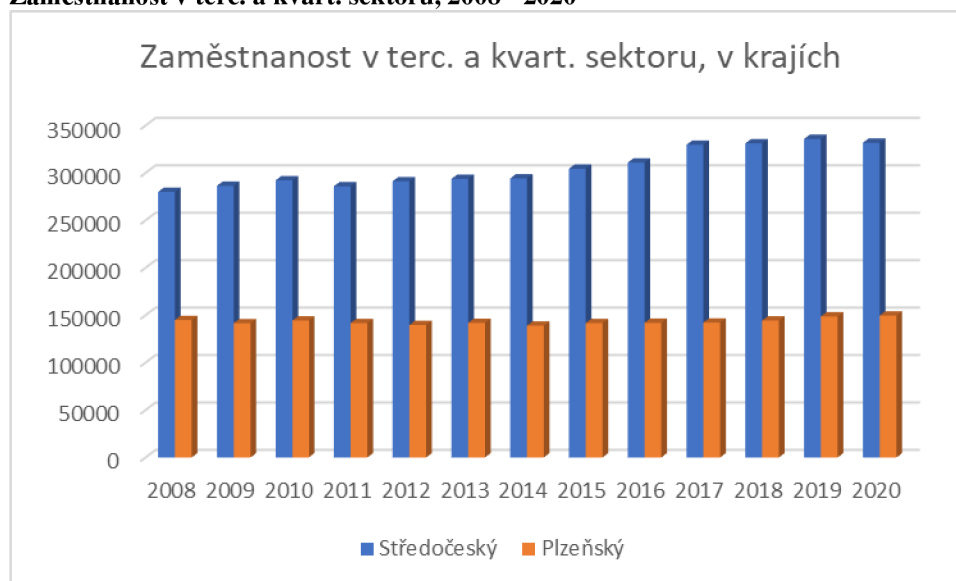

Zdroj: Ministerstvo obchodu a průmyslu, ČSÚ

Vývoj HPH terciárního a kvartérního sektoru Středočeského kraje má podle grafu č. 9 klesající průběh v období ekonomické krize. Poté dochází k růstu či mírnému snížení hodnoty, avšak od roku 2013 je zde viditelné lineární zvýšení HPH. Zatímco ve Středních Čechách je vývoj hodnoty HPH v období ekonomické krize klesající, v Plzeňském k žádnému poklesu nedochází, viz graf č. 9. V období 2008 – 2014 je vývoj HPH terc. a kvart. sektoru bez větších změn, od roku 2015 dochází k výraznějšímu růstu HPH. Pokles není shledán ani pro rok 2020.

Klesající hodnota hrubé přidané hodnoty Střed. kraje ve vztahu k terciárnímu a kvartérnímu sektoru byla ovlivněn pouze ekonomickou krizí.

Graf 10: Zaměstnanost v terc. a kvart. sektoru, 2008 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Podle grafického znázornění vývoje č. 10 má vývoj zaměstnanosti Středočeského kraje v terciárním a kvartérním sektoru spíše rostoucí tendenci. V roce 2008 počet zaměstnaných v těchto sektorech byl 280 070 a i přesto, že zde byla patrná ekonomická krize, neměl klesající charakter ani v roce 2009 a 2010. Zaměstnanost v tomto sektoru se v obou dalších letech zvyšovala, o 6 385 v roce 2009 a o 5 846 v roce 2010. V roce 2011 je viditelný pokles v počtu zaměstnaných v těchto sektorech, o 6 340. V dalších letech má rostoucí průběh, až do roku 2020, který je o 5 317 osob nižší než v předchozím roce.

Zaměstnanost Plzeňského kraje těchto sektorů má stabilní průběh, jen s nepatrnými odchylkami v počtu zaměstnaných. V roce 2008 byl tento počet 144 211 a v roce 2020 149 584. Dopad ekonomické ani koronavirové krize není v případě Plzeňského kraje zjištěn.

Když porovnáme oba regiony, je zde patrný razantnější průběh trajektorie Středočeského kraje, který převyšuje počtem zaměstnaných v těchto sektorech nad krajem Plzeňským. Je možno konstatovat, že ekonomická ani koronavirová krize neměla zásadní dopad na změnu zaměstnanosti v terciárním či kvartérním sektoru.

1.1.15 Hrubý domácí produkt

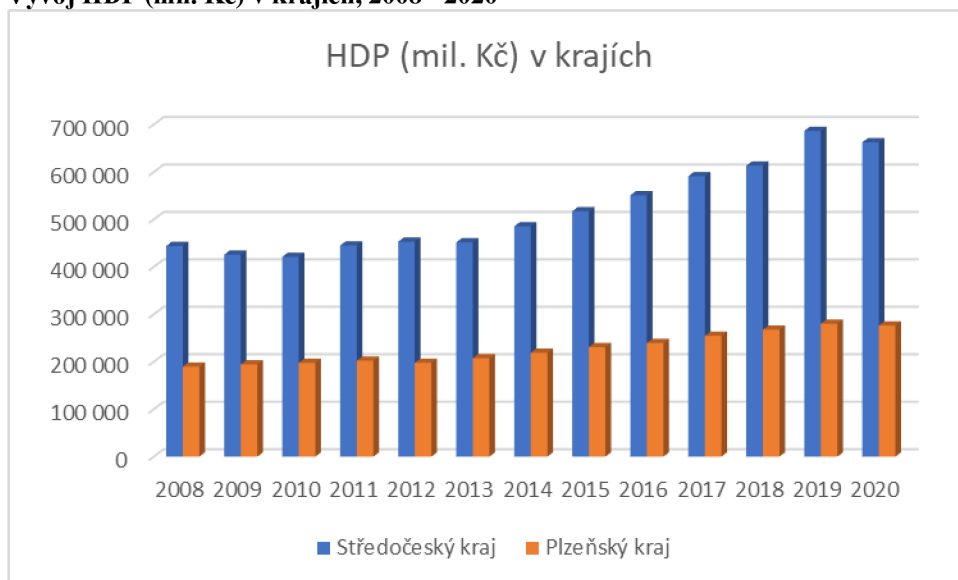
Podle tabulkové přehledu č. 8 a grafického znázornění č. 11, v předchozích letech a částečně i v roce 2008 je tempo meziročního růstu HDP Středočeského kraje značně rostoucí. Tomu také nasvědčuje hodnota HDP pro rok 2008, 444 100 mil. Kč, jenž byla o 7,4 % vyšší než v předchozím roce. Již v roce 2008 se však během 4. čtvrtletí začaly projevovat první následky globální hospodářské recese. V této době nastaly problémy v exportním průmyslu, jelikož došlo vlivem této recese k oslabení zahraniční poptávky. To zapříčinilo zbrždění meziročního růstu produktu v obou regionech, avšak výrazněji se projevil tento pokles ve Středočeském kraji. V roce 2009 je hodnota hrubého domácího produktu ve srovnání s předchozím rokem o 18 314 mil. Kč nižší a meziroční pokles HDP je 6,4 %.

Tabulka 8: Vývoj HDP/ mil. Kč, 2008 - 2020

HDP (mil. Kč)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	444 100	425 786	421 122	445 170	453 090	451 742	485 401	517 227	550 797	591 170	613 373	686 661	662 658
Plzeňský kraj	189 606	194 241	197 660	202 260	197 695	207 513	218 947	230 887	239 439	254 606	267 405	279 978	276 380

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Graf 11: Vývoj HDP (mil. Kč) v krajích, 2008 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V Plzeňském kraji, viz tabulka č. 8 v roce 2008 dosáhla výše 189 606 mil. Kč, o 2,7 % nižší ve srovnání s předchozím rokem. V roce 2009 tato hodnota vzrostla o 4 635 mil. Kč, celkově je však o 0,5 % nižší. Hospodářský vývoj je v roce 2009 silně ovlivněn recesí,

avšak koncem tohoto roku úroveň HDP opět roste, viz. graf č. 11. V roce 2010 hodnota hrubého domácího produktu pro Středočeský kraj vzrostla o 3 419 mil. Kč, a ta zapříčinila růst HDP o 4,5 %. V roce 2010 byl pokles v Plzeňském kraji podstatně nižší, ve srovnání s předchozím rokem je hodnota nižší o 4 664 mil. Kč. V procentuálním vyjádření HDP vzrostla o 0,5 % ve srovnání s předchozím rokem. V roce 2012 je pokles HDP v Plzeňském kraji o 4 565 mil. Kč, ve srovnání s předchozím rokem. Od roku 2013 je až do doby příchodu koronavirové krize HDP v obou regionech rostoucí.

Hodnota hrubého domácího produktu (viz tab. č. 8), ve Středočeském kraji, v roce 2019 dosáhla jedné z doposud nejvyšší rekordní hodnoty, tj. 686 661 mil. Kč, což bylo o polovinu více než v kraji Plzeňském. Je to dáno tím, že v rámci celorepublikového srovnání se Středočeský kraj řadí mezi jednoho z nejvýkonnějších regionů České republiky. Výrazný pokles této hodnoty Středočeského kraje je dosažen v roce 2020, který napřímo ovlivnil příchod koronavirová krize, v procentuálním vyjádření je HDP ve srovnání s předchozím rokem o 8 % a tento pokles je výraznější než v období, kdy hodnotu HDP ovlivnila ekonomická krize. Je zde meziroční pokles o 24 003 mil. Kč, ve srovnání s předchozím rokem. V Plzeňském kraji hodnota HDP 276 380 mil. Kč nižší, o 6,2 % ve srovnání s rokem 2019.

Tabulka 9: Vývoj HDP/obyv, Kč, 2008 - 2020

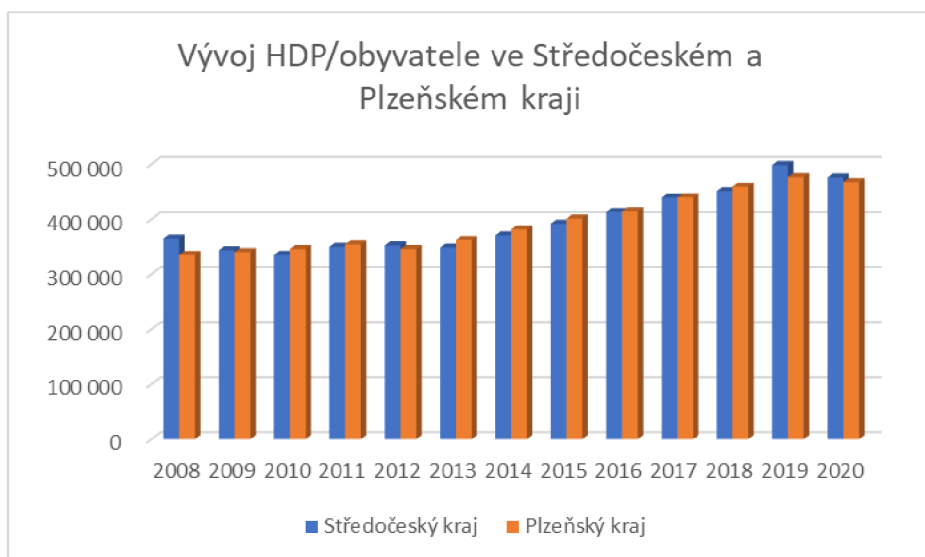
HDP/obyvatele	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	364 982	343 466	334 970	349 676	352 340	348 241	370 779	391 625	413 124	439 282	450 679	498 482	475 908
Plzeňský kraj	334 946	340 058	345 546	353 913	345 611	362 226	381 445	401 079	414 514	439 561	458 985	476 533	467 736

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Vývoj HDP/ obyvatele, viz tabulka č. 9 ve Středočeském kraji v důsledku ekonomické krize klesá, o 21 516 Kč/obyv. a v dalším roce se také snižuje o 8496 ve srovnání s předchozím rokem. Poté dosahuje růstu HDP/ obyvatele mimo rok 2013, kde dochází k poklesu. Další výrazný pokles je zaznamenán v roce 2020, který se snížil na hodnotu 475 908 Kč/obyv. Vývoj HDP/obyvatele Plzeňského kraje (viz tab. č. 9) se v roce

2009 ani 2010 nesnížil, v dalších letech dochází k růstu vývoje HDP/obyvatele kromě roku 2012, který byl ponížen o 8 302 Kč. V roce 2020 dochází k propadu, o 8 797 Kč v přepočtu na 1 obyvatele.

Graf 12: Vývoj HDP/obyvatele, 2008 – 2020

Zdroj. Český statistický úřad, vlastní zpracování

Tímto ukazatelem je zjištěna přesnější ekonomická produkce v daných regionech. Z grafu č. 12 vyplývá, že hrubý domácí produkt na obyvatele v Plzeňském kraji nebyl ve srovnání s HDP/obyv. Středočeského ovlivněn ekonomickou krizí. V dalších letech dosahoval vývoj HDP/obyv. tohoto kraje stejných nebo vyšších hodnot než kraj Středočeský. Ten klesá v roce 2020. Vývoj HDP/obyvatele ve Středočeském kraji v důsledku ekonomické krize klesá (2009, 2010), avšak v dalších letech, až na rok 2013 rostl. Další výrazný pokles je zaznamenán v roce 2020.

V Plzeňském kraji i přes zasažení ekonomické krize nenastává pokles hodnot a vývoj HDP/obyvatele má rostoucí tendenci. K nepatrnému snížení dochází v roce 2012 a 2020. V posledním zkoumaném roce však došlo pouze k nepatrnému snížení hodnoty.

Tento ukazatel byl použit, aby intenzivněji reflektoval skutečný stav ekonomiky ve vybraných regionech.

Tabulka 10: Vývoj HDP %, vybrané roky

HDP (%)	2008	2009	2010	2019	2020
Středočeský kraj	7,4	-6,4	0,5	8,3	-8,0
Plzeňský kraj	-2,7	-0,5	4,5	0,6	-6,2

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Tabulka č. 10 zobrazuje procentuální vyjádření hrubého domácího produktu v krajích. Slouží jako ukazatel porovnání vývoje HDP v letech, kdy probíhaly krize v regionech. Nejvýraznější pokles hodnot HDP je zaznamenán v rocích 2009 a 2020 Středočeského kraje, jehož pokles byl v koronavirové krizi ještě výraznější než v době ekonomické krize. V tomto případě, je sledován silnější dopad na regionální rozvoj Středočeského kraje v době ovlivněné Covid-19 krizí.

1.1.16 Hrubá přidaná hodnota

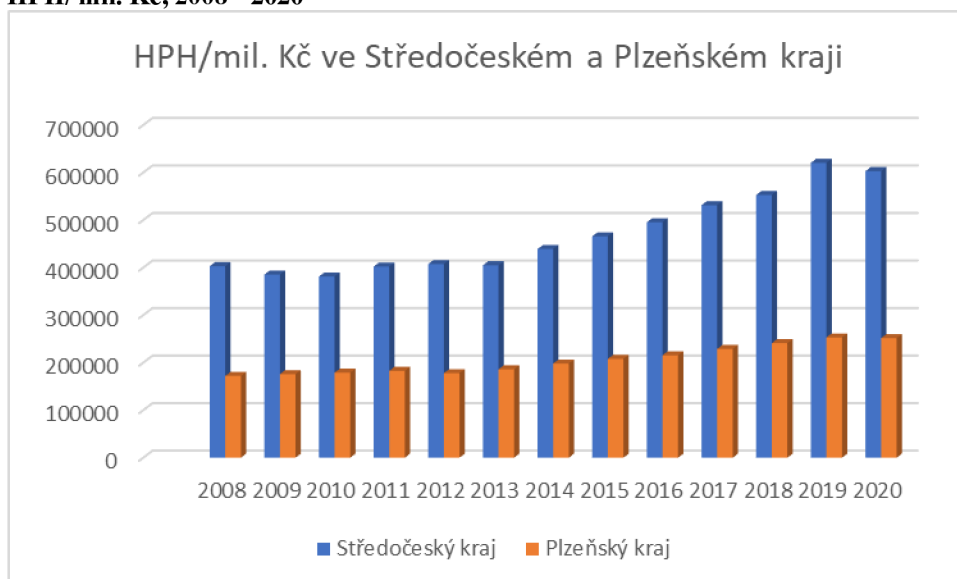
Tabulka 11: Vývoj HPH/ mil. Kč, 2008 - 2020

HPH/mil. Kč	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	402	385	381	402	407	404	439	465	495	531	552	620	602
	918	272	113	057	503	876	026	765	434	238	752	417	966
Plzeňský kraj	172	175	178	182	177	185	198	207	215	228	240	252	251
	024	759	881	672	804	985	029	915	372	794	977	968	484

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V dlouhém časovém horizontu se vývoj hrubé přidané hodnoty vyvíjel kladně. Pro český trh je typický rozvoj zahraničního kapitálu ve vztahu k průmyslu, či rozvíjející se terciární a kvartérní sektor. Tabulka č. 11 znázorňuje výsledky HPH. V roce 2009 je viditelný pokles hodnoty HPH ve Středočeském kraji, o 16 926 mil. Kč nižší než v předchozím roce. Hlavní příčinou bylo oslabení trhu, které vzniklo s přílivem ekonomické krize, jenž ovlivnilo průmysl. Úroveň naopak v Plzeňském kraji je v meziročním srovnání s předchozím rokem hodnota HPH/mil Kč o 3 735 vyšší. Tyto hodnoty jsou také graficky znázorněny v grafu č. 13

Graf 13: HPH/ mil. Kč, 2008 - 2020

Zdroj: Ministerstvo obchodu a průmyslu, vlastní zpracování

Dle grafického znázornění č. 13 je průběh tvorby hrubé přidané hodnoty v letech 2008 – 2010 klesající ve Středočeském kraji, avšak s postupem pokrizových let lineárně roste. Nejvyšší hrubá přidaná hodnota pro sledované období byla v roce 2019. Změna je viditelná v roce 2020, která je ovlivněná působením koronavirové krize.

Pokles tvorby HPH má razantnější průběh ve Středočeském kraji než-li Plzeňském. V případě Plzeňského kraje nebyl zaznamenán pokles tvorby HPH v období ovlivněném ekonomickou krizí a v období koronavirové krize byl shledán pouze mírný pokles této hodnoty.

1.1.17 Investiční aktivita

Tvorba hrubého fixního kapitálu (tabulka č. 12) Středočeského kraje, roku 2008 dosahuje 133 608 mil. Kč, avšak vlivem krize dochází v roce 2009 a 2010 k poklesu. Ten má rostoucí trend od roku 2011, který pokračuje až do roku 2020. Vlivem zasažení koronavirovou krizí došlo v tomto kraji k poklesu investiční aktivity. V celkovém důsledku se jednalo o pokles o 13 829 mil. Kč ve srovnání s rokem 2019.

Tabulka 12: Tvorba hrubého fixního kapitálu/ mil. Kč, 2008 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

THFK/mil Kč	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	133	123	119	134	137	134	142	144	158	166	216	249	235
	608	631	943	457	331	223	469	869	588	815	675	193	364
Plzeňský kraj	52	59	50	50	46	47	45	51	51	53	61	65	66
	791	062	989	251	992	913	719	749	323	574	909	394	967

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Vlivem zasažení ekonomickou i koronavirovou krizí došlo v Plzeňském kraji viz tab. č. 12 k poklesu investiční aktivity. Vývoj tvorby hrubého fixního kapitálu v Plzeňském kraji se vyvíjí odlišně, v letech zasažených ekonomickou krizí se hrubý fixní kapitál v roce 2009 zvýšil a dosahoval hodnoty 59 062 mil. Kč, avšak v dalším roce poklesl v porovnání s předchozím o 8 073 mil. Kč. Rok 2020 v porovnání s předchozím je ve znamení zvýšení hrubého fixního kapitálu o 1 573 mil. Kč. V tomto případě se jedná o zvýšení fixního kapitálu i přes značný vliv krize způsobené Covidem-19.

Graf 14: Vývoj investiční aktivity, 2008 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

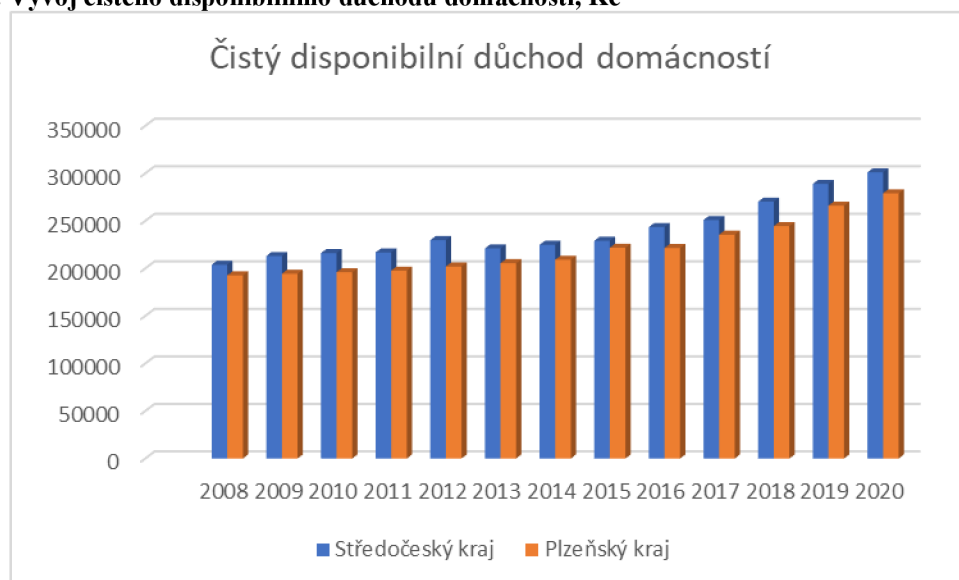
V grafickém znázornění č. 14 je sledován pokles tvorby hrubého fixního kapitálu Středočeského kraje, v období 2009–2010. Dále zde probíhá zvyšující se trend a v roce 2019 dosahuje nejvyšší hodnoty, který v dalším roce klesá.

V roce 2010 THFK Plzeňského kraje opět výrazně klesá a v dlouhodobém výhledu má spíše kolísavý charakter trajektorie. Rostoucí vývoj investiční aktivity je zaznamenán až od roku 2017, který přetrvává i přes stávající krizi v roce 2020.

1.1.18 Úroveň bohatství

Úroveň bohatství představuje částku domácností, kterou mohou použít na konečnou spotřebu. Graf níže zobrazuje vývoj ČDDD v období 2008 – 2020.

Graf 15: Vývoj čistého disponibilního důchodu domácností, Kč

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

V grafu č. 15 má tento ukazatel Středočeského kraje rostoucí trajektorii v období od roku 2008 až do roku 2012. V roce 2013 došlo ke snížení ČDDD, v dalším roce se opět tento ukazatel zvýšil a tato rostoucí trajektorie pokračuje až do roku, zasaženém koronavirovou krizí. V Plzeňském kraji nedochází v letech 2008 – 2020 k úbytku spotřebitelského důchodu.

Tabulka 13: Čistý disponibilní důchod domácností, 2008 – 2020

ČDDD/ mil. Kč	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	247 984	264 081	271 667	275 996	295 400	286 753	294 361	302 523	324 594	337 686	367 757	397 972	419 242
Plzeňský kraj	109 065	111 039	112 105	112 948	115 519	117 708	120 037	127 644	127 931	136 391	142 440	156 317	164 883

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Čistý disponibilní důchod domácností/ obyvatele (viz tab. č. 13) Středočeského kraje má rostoucí průběh do roku 2012. V roce 2013 došlo ke snížení ve srovnání s předchozím rokem o 8 660 tis. Kč. V dalších letech má tato trajektorie rostoucí průběh i v roce 2020. V Plzeňském kraji ČDDD má lineárně rostoucí průběh od roku 2008 až do roku 2020 a proto disponibilní důchod domácností nebyl ovlivněn.

1.1.19 Ekonomická aktivita

Tabulka 14: Míra ekonomické aktivity

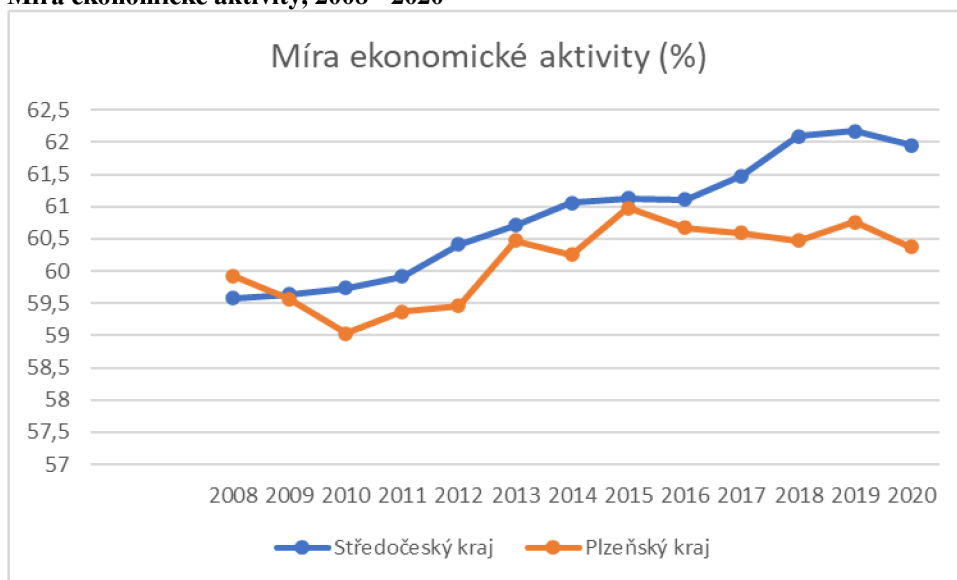
Míra ekonomické aktivity %	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	59,6	59,6	59,7	59,9	60,4	60,7	61,1	61,1	61,1	61,5	62,1	62,2	62
Plzeňský kraj	59,9	59,6	59	59,4	59,5	60,5	60,3	61	60,7	60,6	60,5	60,8	60,4

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Při hodnocení míry ekonomické aktivity obyvatelstva je znázorněna ta část populace, která je v určitém sektorovém odvětví zaměstnaná nebo o zaměstnání usiluje, přičemž míra je podíl ku celkovému počtu obyvatel. Dle tabulky č. 14 ve Středočeském kraji došlo v roce 2009 ke stagnaci míry ekonomické aktivity, avšak v dalších letech se tato míra přirozeně zvyšuje. V Covid-19 zasaženým rokem došlo k poklesu míry ekonomicky aktivních obyvatel na území tohoto regionu. V tomto případě byl shledán pokles pouze v případě kraje ovlivněném krizí koronavirovou.

Míra Plzeňského kraje, viz tabulka č. 14 byla v roce 2009 snížena o 0,3 p. b. ve srovnání s rokem 2008, v dalším roce se opět snížila na hodnotu 59 %. V dalších letech dochází k růstu ekonomicky aktivního obyvatelstva s drobnými výkyvy v jednotlivých letech. V Covid-19 roce (2020) dochází k vyššímu poklesu o 0,4 p. b. Ekonomická i koronavirová krize určitým způsobem ovlivnily vývoj v rámci ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Graf 16: Míra ekonomické aktivity, 2008 - 2020

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Graf č. 16 znázorňuje vývoj ekonomicky aktivního obyvatelstva. Při pohledu na křivku Středočeského kraje je sledován přirozený růst míry ekonomické aktivity, který je dán vyspělostí tohoto regionu, vyšší průměrnou mzdou či lepšími pracovními podmínkami. V roce 2020 je sledován pokles křivky míry této aktivity v důsledku ovlivnění Covid-19 krizí a vládními nařízeními s ní spojené.

Vývoj míry ekonomické aktivity Plzeňského kraje má ve srovnání se Středočeským krajem velice kolísavý průběh. V grafu č. 16 křivka míry výrazně klesá v letech 2009 – 2010. Nejvyšší hodnota této míry je sledována v roce 2015, kdy je pouze o 0,1 p. b. nižší než míra Středočeského kraje. V období dalších tří let klesá a zvyšuje se až v roce 2019. V roce 2020 míra ekonomické aktivity opět klesá.

1.1.20 Nezaměstnanost

Rok 2009 s sebou přinesl nejen změny v oblasti ekonomického vývoje v regionech, ale také na trhu práce. V tomto roce dle tabulky č. 15 je sledována míra nezaměstnanosti Středočeského kraje pro tento rok 4,4 %. Toto zvýšení v oblasti zaměstnanosti vypovídá o

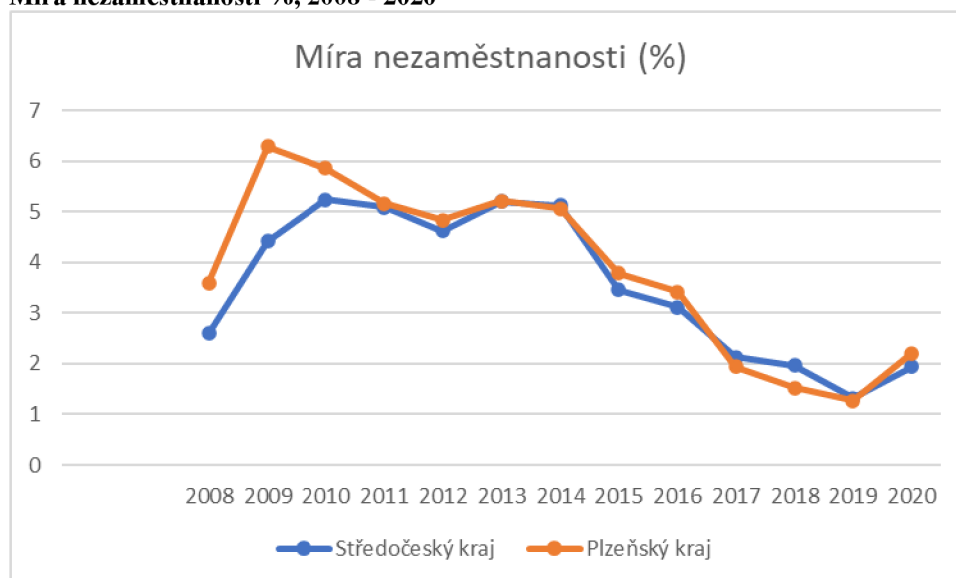
snížení poptávky po pracovní síle, která se promítla ve vývoji míry nezaměstnanosti. Výrazný nárůst v oblasti nezaměstnanosti začal stagnovat díky nově se hlásícím absolventům, přičemž díky tomu míra nezaměstnanosti nedosahuje přílišného zvýšení.

Tabulka 15: Míra nezaměstnanosti 2008 - 2020

Míra nezaměstnanosti (%)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Středočeský kraj	2,6	4,4	5,2	5,1	4,6	5,2	5,1	3,5	3,1	2,1	2	1,3	1,9
Plzeňský kraj	3,6	6,3	5,9	5,2	4,8	5,2	5,1	3,8	3,4	1,9	1,5	1,3	2,2

Zdroj: Ministerstvo práce a soc. věcí, Český statistický úřad

Graf 17: Míra nezaměstnanosti %, 2008 - 2020

Zdroj: Ministerstvo práce a soc. věcí, Český statistický úřad

U vývoje zaměstnanosti v tabulce č. 15 je zřejmé, že se v krizi v roce 2009 v obou krajích nezaměstnanost razantně zvyšuje. Počet nezaměstnaných v Plzeňském kraji (2009) byl o 1,9 p. b. vyšší, než v kraji Středočeském. Po roce 2010 oba vývoje klesají (viz. graf č. 17), u Plzeňského kraje je sledován prudčí pokles, než u kraje Středočeského. V roce 2013 dokonce dosahují stejných vysokých hodnot měř nezaměstnanosti, 5,2 %. Od roku 2016 začaly obě tyto míry klesat, nezaměstnanost se v těchto regionech snížila a na minimum hodnot dosáhla v roce 2019. V tomto roce byly míry nezaměstnanosti v krajích stejné. V roce 2020, koronavirová krize ovlivnila vývoj nezaměstnanosti a opět je zaznamenán výrazný růst měř nezaměstnanosti v těchto regionech. Ekonomická krize měla výraznější vliv na vývoj nezaměstnanosti, ve Středočeském i Plzeňském kraji. V komparaci těchto regionů měla ekonomická krize výraznější dopad na vývoj

nezaměstnanosti než koronavirová krize a projevila se v Plzeňském kraji více, než ve Středočeském.

1.1.21 Zhodnocení dopadů krizí na regionální rozvoj ve Středočeském a Plzeňském kraji

Tabulka 16: Zhodnocení dopadů ekonomické krize v krajích, 2009 - 2010

Kraj	Středočeský kraj		Plzeňský kraj	
	2009	2010	2009	2010
HDP	-	-	+	+
THFK	-	-	+	-
ČDDD	+	+	+	+
Míra ekon.aktivity	0	+	-	-
Míra nezaměstnanosti	-	-	-	-

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 16 znázorňuje dopady ekonomické krize na regionální rozvoj posuzovaných krajů. V tabulce jsou zobrazeny ekonomické ukazatele, které byly předmětem praktické části práce. Ty jsou označeny znaménky +, -, 0. (ukazatele znázorňují růst, pokles, beze změn až na ukazatele míry nezaměstnanosti, tam je toto vyjádření formulované opačně) Ekonomická krize ovlivňovala vývoj regionů v obou případech, avšak převážně městský region byl ovlivněn výrazněji než region zaměřený na zemědělství. V této krizi je patrný pokles HDP, HPH, THFK a vzrostla míra nezaměstnanosti. V Plzeňském kraji došlo ke snížení míry ekonomické aktivity obyvatelstva v obou letech, snížení THFK v roce 2010 a k poklesu míry nezaměstnanosti. Tato míra nezaměstnanosti byla v období 2008 – 2010 shledána jako intenzivnější v porovnání s převážně městským regionem.

Tabulka 17: Zhodnocení dopadů koronavirové krize v krajích, 2020

Kraj	Středočeský	Plzeňský
	2020	2020
HDP	-	-
THFK	-	+
ČDDD	+	+
Míra ekon. aktivity	-	-
Míra ekon. nezaměstnanosti	-	-

Zdroj: vlastní zpracování

V období koronavirové krize jsou dopady výraznější v převážně městském regionu zaměřeným na sektor průmyslu, tabulka č. 17 reflektuje růst či pokles jednotlivých ukazatelů. Ve Středočeském kraji dochází k výraznému propadu HDP, HPH, míry

ekonomické aktivity. Pouze ČDDD je v obou případech rostoucí. Ačkoliv i v Plzeňském kraji byly zaznamenány poklesy hodnot, například HDP, v míře ekonomické aktivity obyv. či vyšší míře nezaměstnanosti, není zde shledán výraznější dopad než v kraji Středočeském.

Diskuze

Je třeba podpořit vzájemnou spolupráci mezi obcemi a regiony, aby byly minimalizovány reakce a soupeření o zdroje. Podporovat meziregionální nebo meziobecní spolupráci při zadávání veřejných zakázek, zejména v mimořádných situacích. Podporovat používání nástrojů elektronické veřejné správy a digitálních inovací ke zjednodušení, harmonizaci a urychlení postupů zadávání zakázek na nižší než celostátní úrovni.

Závěr

Je třeba si uvědomit, že každý region je jiný, má jinou strukturu hospodářských odvětví v rámci primárního, sekundárního, terciálního a kvartérního sektoru. Na těchto základech pak stojí i výkon ekonomiky jednotlivých krajů, zaměstnanost, životní úroveň i regionální konkurenceschopnost.

Konkurenceschopnost regionu je dána jednak indikátory, které určují schopnost regionu konkurovat jiným regionům a také výsledky, které regionální konkurenceschopnost přinesla, resp. vytvořila. Na základě toho rozlišujeme mezi pracemi, které se zabývají samotnými indikátory regionu a studii, které analyzují výsledky regionu. Ve skutečnosti je velmi obtížné určit, který z faktorů, do jaké míry ovlivňuje regionální konkurenceschopnost, a to zejména z toho důvodu, že mnohé faktory jsou jak indikátory, tak výsledky a zároveň se všechny navzájem v mnohém prolínají nebo ovlivňují. Obdobně je tomu i u přímých zahraničních investic, které mohou stát v pozici indikátoru i výsledku. Globální finanční a ekonomická krize, která v těchto zemích postupně vznikala od roku 2008, však měla s určitostí negativní vliv na ekonomiku zemí.

Ve Středočeském kraji, v primárním sektoru dochází v období ekonomické krize ke snížení toho sektoru (- 1 p. b) 2008–2010, i v sektoru sekundárním (- 1,2 p. b). Podíl

sektorových ekonomik Plzeňského kraje v období 2008 – 2010 se zvýšil v oblasti priméru, v roce 2009 a v roce 2010 se tento podíl snížil. Sekundární sektor roku 2009 i 2010 je podílově podhodnocen. Jediným sektorovým odvětvím, v Plzeňském kraji, které nebylo krizí ovlivněno bylo terciární a kvartérní, při kterém dochází ke zvýšení (+ 2,1 p. b).

V komparaci regionů pro sledované období 2008–2020 primárního sektoru bylo zjištěno, že doba ekonomické krize měla výraznější dopad na pokles HPH ve vztahu k primárnímu sektoru v obou krajích, avšak doba koronavirové krize neměla tak zásadní vliv na vývoj HPH sektoru zemědělství a v obou regionech jsou hodnoty HPH ve vztahu k primárnímu sektoru rostoucí. Vývoj zaměstnanosti v primárním sektoru v komparaci regionů je následovný. V roce 2009 ve Středočeském kraji dochází ke snížení zaměstnaných osob v sektoru priméru (-156), v roce 2010 ve srovnání s rokem 2009 došlo ke snížení počtu zaměstnaných osob (- 2 319). V Plzeňském kraji se vývoj zaměstnaných v primárního sektoru odvíjí následovně: v roce 2009 dojde k růstu vyšší zaměstnanosti v PS (+231). V dalším roce byl počet zaměstnaných v tomto sektoru nižší (-1057). V roce 2019 jsou dopady na zaměstnanost v primárním sektoru výraznější v období ekonomické krize než Covid-19 krizi a ve větší míře se projeví ve Středočeském kraji než Plzeňském.

V případě sekundárního sektoru komparace regionů byl výrazný pokles HPH Středočeského kraje v roce 2009 a 2020, který byl shledán jako výraznější. Pro Plzeňský kraj ve vztahu k vývoji HPH v sekundárním sektoru mírně roste, a i v roce 2020 je naznačen lehký pokles HPH. Dle přítomného zjištění byl pokles vývoje ve vztahu k hrubé přidané hodnotě sekundárního sektoru zaznamenán ve Středočeském kraji, jak v době ekonomické krize, tak i koronavirové. Vývoj zaměstnanosti sekundárního odvětví je ovlivněn příchodem ekonomické krize, při čemž došlo k poklesu zaměstnaných ve Středočeském kraji, -7 739. V roce 2020 je počet zaměstnaných roven 22 754 a je zde shledán jen nepatrný pokles. Sekundární sektor Plzeňského kraje byl snížen vlivem působení ekonomické krize o (-6 044) zaměstnanců v tomto sektoru. V roce 2010 došlo k poklesu (-2 657) v porovnání s rokem 2009. V roce 2019 v tomto odvětví pracuje 100 320 pracujících a v dalším roce došlo ke snížení (-3 540) osob. Tento pokles byl shledán výraznější než v případě sekundárního sektoru.

Vývoj terciárního a kvartérního sektoru v komparaci regionů 2008–2020 je následovný. Ve Středočeském kraji dochází v letech ovlivněných krizí ekonomickou k poklesu HPH, avšak od roku 2013 je zde zaznamenán razantní růst HPH. Vývoj HPH Středočeského kraje byl ovlivněn v době působení ekonomické krize, avšak ne koronavirové. Zaměstnanost v terciárním a kvartérním sektoru v komparaci obou regionů má ve Středočeském kraji rostoucí průběh. Pokles nebyl shledán ani přes probíhající ekonomickou krizi, došlo ke zvýšení počtu pracujících v tomto odvětví + 6 385 (2009) a + 5 846 (2010) a až do roku 2019 má rostoucí trajektorii. V roce 2020 došlo o pokles počtu zaměstnaných v těchto sektorech (– 5 317). V případě zaměstnanosti Plzeňského kraje byl zaznamenán stabilní průběh, s nepatrnými odchylkami v počtu zaměstnaných. Zde není zaznamenán dopad ani jedné z krizí pro sledované období.

Regionální konkurenceschopnost lze chápat jako výsledek společného úsilí o co nejproduktivnější využívání vnitřních zdrojů rozvoje v interakci s využíváním vnějších zdrojů a rozvojových příležitostí, cíleného na udržitelné zvyšování produkčního potenciálu regionů. Problematika vzniku regionálních nerovností a jejich význam je jednou z klíčových otázek, které rezonují v naší společnosti. Z hlediska ekonomických ukazatelů (projevují se např. rozdílnou výší HDP, mírou zaměstnanosti, mírou nezaměstnanosti, produktivitou práce, atd.) jsou tyto rozdíly velmi výrazné a úzce souvisí i se vzdělanostní úrovní obyvatelstva. Příčin nerovnoměrného vývoje v regionech je několik, avšak platí, že rozdíly jsou přirozené.

V rámci vývoje HDP v roce ovlivněném ekonomickou krizí (2009) došlo v dominantně městském kraji ke snížení hodnoty (– 6,4 p. b.), zatímco v převážně venkovském kraji pouze (– 0,5 p. b.). Ekonomická krize se projevila i na vývoji hrubé přidané hodnoty, která poklesla ve Středočeském kraji (- 16 926 mil.), naopak úroveň HPH v Plzeňském kraji byla o (+ 3 735 mil Kč.) vyšší. V Plzeňském kraji, v roce 2009 tato hodnota vzrostla (+ 4 635 mil. Kč), celkově je však o (- 0,5 p. b.) nižší. Hodnota hrubého domácího produktu, ve Středočeském kraji, v roce 2019 dosáhla jedné z doposud nejvyšší rekordní hodnoty, tj. 686 661 mil. Kč, což bylo o polovinu více než v kraji Plzeňském. Nejvýraznějším rokem byl rok 2020, který byl zaznamenán poklesem HDP Středočeského kraje (- 8,0 p. b), zatímco v kraji Plzeňském šlo o pokles (- 6,2 p. b).

V roce 2018 primární sektor Středočeského kraje dosahoval hodnoty 2,5 % podílu, jako v roce 2020. Průmyslový a sektor stavebnictví roste (+ 1,7 p. b), avšak v roce 2020 klesá na hodnotu 44,1 % V terciárním a kvartérním odvětví je sledován v tomto období zvýšení (1,7 p. b). Lze z tohoto zjištění konstatovat, že nejvíce zasaženým odvětvím bylo sekundární. Pro Plzeňský kraj v období zasaženém Covidem-19 není primární sektor ovlivněn. V sekundárním sektoru tohoto kraje je sledován růst (+ 6,9 p. b) v případě terciárního a kvartérního sektor došlo ke zvýšení (+ 0,9 p. b)

Tvorba hrubého fixního kapitálu Středočeského kraje v roce 2008 dosahuje 133 608 mil. Kč, přičemž vlivem krize došlo v letech 2009 a 2010 k poklesu THFK. Vlivem zasažení koronavirovou krizí (2020) došlo v tomto kraji také k poklesu investiční aktivity. Pokles investiční aktivity činil - 13 829 mil. Kč ve srovnání s rokem 2019. V roce 2009 se THFK Plzeňského kraje zvýšil na hodnotu 59 062 mil. Kč. Rok 2020 je ve znamení zvýšení hrubého fixního kapitálu + 1 573 mil. Kč. V tomto případě se jednalo o zvýšení fixního kapitálu i přes značný vliv krize Covid-19.

Prudký propad HDP, pokles vývozu v důsledku poklesu poptávky, pokles průmyslové výroby a stavebnictví a odliv kapitálu jsou společnými dopady globální krize těchto zemí. Vysychání zahraničního kapitálu následně vedlo k úvěrové krizi a k problémům s likviditou. Avšak rozmanitost ekonomického a finančního prostředí, ekonomické charakteristiky a cíle hospodářské politiky těchto zemí způsobují různá opatření nezbytná k překonání krize.

Míra ekonomické aktivity obyvatelstva ve Středočeském kraji v roce 2009 stagnuje, nedochází k poklesu ani k růstu hodnoty této míry, avšak v Plzeňském kraji dochází k poklesu (-0,3 p. b.). V Covid-19 roce (2020) dochází k poklesu míry ekonomické aktivity obyvatelstva Plzeňského kraje (- 0,4) a ve Středočeském (-0,2). V této rovině lze konstatovat, že míra ekonomické aktivity obyvatelstva dosahovala výraznějšího snížení v případě venkovského regionu, než městského.

Covid-19 má vlády na všech úrovních, které působí v kontextu radikální nejistoty. Regionální a místní dopad koronavirové krize je vysoce heterogenní a má významné důsledky pro krizové řízení a politické reakce. Kromě zdravotní a lidské

tragédie Covid-19 se nyní uznává, že pandemie vyvolala nejvážnější hospodářskou krizi od druhé světové války. Všechny ekonomické vztahy jsou ovlivněny narušeními globálními dodavatelskými řetězci, slabší poptávkou po dováženém zboží a službách, poklesem mezinárodního i tuzemského cestovního ruchu, což se v ČR projevilo právě v turistických regionech.

Pro Středočeský kraj (2009) byla zjištěna obecná míra nezaměstnanosti očištěna od sezónních vlivů v hodnotě 4,4 %, která byla (+1,8 p. b.) vyšší než v předešlém roce. Pro Plzeňský kraj se míra nezaměstnanosti zvýšila o 2,7 %. V roce 2020 došlo opět k nárůstu míry nezaměstnanosti, přičemž dosahovala výše (+ 0,6) pro Středočeský a (+ 0,9) pro kraj Plzeňský. Ekonomická krize v obou regionech způsobila vyšší nárůst nezaměstnanosti v obou regionech, avšak v převážně venkovském regionu byla tato míra vyšší, než v převážně městském regionu.

Pro empirickou část byla stanovena tato hypotéza: Předpokládá se, že ekonomická i koronavirová krize dopadne více na region, který má ve své struktuře více zastoupen sektor průmyslu a služeb než na region, který je zaměřením zemědělský. Dle výsledků výzkumu je možné uvést, že tato hypotéza byla potvrzena. Cílem této bakalářské práce bylo z obecného pohledu zjištění dopadů globální ekonomické krize působící na regionální rozvoj dvou vybraných regionů, a to Středočeského kraje, jenž představuje dominantně městský region a Plzeňského kraje, který je dominantně venkovský. Na základě výše uvedeného textu je možné konstatovat, že cíl práce byl splněn.

Seznam použitých zdrojů

- BLAŽEK, UHLÍŘ, 2020. Teorie regionálního rozvoje. Karolinum. ISBN 978-80-246-4566-7.
- ČADIL, Jan, 2010. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-191-8.
- Český statistický úřad, 2022. https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr [online]. [cit. 2022-03-15].
- DURY, H., 2011. Black Wednesday. [Online] Available at: https://is.muni.cz/el/1456/podzim2011/MPF_AFIN/um/27608616/27608949/Black_Wednesday.pdf
- DVOŘÁK, P., 2008. Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. Praha: C. H. BECK ISBN 978-80-7400-075-1.
- DVOŘÁK, P. a. k., 2012. Fiskální důsledky finanční krize. Praha: Bankovní institut vysoká škola a.s. ISBN 978-80-7265-223-5.
- HECZKO, S., 2011. Finanční krize – realita a perspektivy. [Online] Available at: <http://www.rodon.cz/print/clanek.php?id=6>
- HELÍSEK, M., 2004. Měnová krize (empirie a teorie). Praha: Professional Publihsing ISBN 80-86419-82-7
- HOOVER, E.M., GIARRATANI, F.: An Introduction to Regional Economics. Regional Research Institute, WVU, 1999.
- HOLMAN, Robert (2001). Dějiny ekonomického myšlení. Praha: C.H. Beck. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071793809.
- INESS, 2015. Sprievodca Gréckou krízou. [Online] Available at: <http://iness.sk/sites/default/files/media/file/pdf/grecko101/INESS%20%20Sprievodca%20greckou%20krizou.pdf>
- JUNKOVÁ, Simona. HOSPODÁŘSKÉ KRIZE–HISTORIE A MOŤNÉ DOPADY SOUČASNÉ FINANČNÍ KRIZE NA ČR. ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE.[online], 2010.
- KAHOUN, Jaroslav. Regionální ekonomická výkonnost a disponibilní důchod domácností. Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky WORKING PAPER, 2010.

- KASTOVÁ, V., 2010. Krize a tvořivý přístup k ní. Praha: Portál ISBN 978-80-7367-800-5.
- KRUGMAN, P., 2009. Návrat ekonomické krize. Praha: Vyšehrad ISBN 978-80-7021-984-3.
- KRUGMAN, P., 2012. Jak skoncovat s krizí. Praha : Vyšehrad ISBN 978-80-7429-294-1.
- LACMAN, Ondřej. Kooperace s místními podniky v rámci výkonu samostatné působnosti ve zvolené obci. 2018.
- CES VŠEM o aktuálních ekonomických problémech (Vybrané WP) [online], 2010. [cit. 2022-03-14]. ISBN 978-80-7201-841-3.
- MATES, Pavel a René WOKOUN. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. 196 s. ISBN 80-7175-100-6
- MCKIBBIN, W., STOECKEL, A. (2009): The Global Financial Crisis: Causes and Consequences. Lowy Institute for International Policy.
- MĚRTLOVÁ, 2012. Veřejná správa jako významný faktor rozvoje regionu: konference 31. května 2012 Jihlava [online]. Jihlava: Vysoká škola polytechnická [cit. 2022-03-14]. ISBN 978-80-87035-60-3. STATISTICKÁ ROČENKA KARLOVARSKÉHO KRAJE [online], 2020. [cit. 2022-03-14]. ISBN 978-80-250-3030-1.
- MIHOLA, Jirí; WAWROSZ, Petr. Analýza vývoje intenzity hrubého domácího produktu České republiky a Slovenské republiky 1/Analysis of Intensity GDP Development of Czech Republic and Slovak Republic. Ekonomicky Casopis, 2015, 63.8: 775.
- Metodika predikce tvorby hrubého fixního kapitálu v ČR. Www.mfer.cz [online]. 2009 [cit. 2022-03-15].
- MUSÍLEK, Petr, et al. Příčiny globální finanční krize a selhání regulace. Český finanční a účetní časopis, 2008, 3.4: 6-20.
- REVANDA, Z., 2012. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 5. aktualiz. vyd.. Praha: Management Press ISBN 978-80-7261-279-6.
- SEDLÁČEK, Petr. Analýza investičního cyklu. Statistika, 2006, 477-496.
- SUCHÁČEK, Jan, 2008. Regionální nerovnosti v teoretickém kontextu. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava.
- ZUKALOVÁ, Kristýna. Světová krize z hlediska ekonomické teorie [online]. Praha, 2015 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/alxzjv/>. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Vedoucí práce Ilya Bolotov.

WATT, A. (2008): The economic and financial crisis in Europe: addressing the causes and the repercussions. European Economic and Employment Policy Brief. Online text:

<http://mpira.ub.uni-muenchen.de/12337/>

WOKOUN, MALINOVSKÝ, DAMBORSKÝ a BLAŽEK, 2008. Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha 1: Linde Praha.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Středočeský kraj	38
Obrázek 2: Plzeňský kraj	39